

Leto XIX. Stev. 85
DIREKTOR BORBE
VLAJKO BEGOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
MIROSLAV VITOROVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. — Cena 10 dinarjev

Ljudska

BORBA

PRAVICA

GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

OB PRVI OBLETNICI SMRTI BORISA KIDRIČA

VZOR REVOLUCIONARJA IN KOMUNISTA

Danes je prva obletnica smrti tovariša Kidriča. Minilo je prvo leto od dneva, ko so širom po naši domovini odjeknile tiste tri strašne besede: Kidrič je umrl. Ljudje so obstali in kar verjeti niso mogli. Bolest je pretresla sleherno pošteno srce, v oči mnogih ljudi so se zalesketale solze. Mnogi, ki so izgubili v vojni brate, starše in najboljše prijatelje, so začutili v srcih večjo bolešč, kakor kdajkoli prej ob misli, da tovariša Kidriča ni več. Za njim so žalovali in žalujejo ljudje z razumom in srcem. Z razumom zato, ker so vedeli, kako velikanske sile so bile v tem možu, ki jih je nenehoma žrtvoval stvari delavskega razreda ter vsem delovnim naprednim ljudem; s srcem zato, ker so čutili, kako strašna krivica je zadela to osebnost, polno življenja, ki jo je uničila neozdravljiva bolezen. Milijoni delovnih ljudi so v nemi žalosti spremlili svojega voditelja, tovariša in revolucionarja na zadnji poti. Poslavljali so se od moža, ki so ga občudovali spriču njegovih ustvarjalnih sposobnosti in se učili od njega; poslavljali so se od tovariša, ki so ga neizmerno ljubili zaradi njegovih lastnosti, ga globoko spoštovali in mu bili hvaležni zaradi njegovih ogromnih zaslug za revolucijo. Enajsti april je prišel v našo zgodovino kot črn in žalosten dan za narode Jugoslavije.

Toda tovariš Kidrič ni taka zgodovinska osebnost, ki se je ljudje spominjajo samo ob določenih dneh. Ne! Tovariš Kidrič je bil preveč povezan z našo stvarnostjo. Njegove zadnje sile, zadnja kaplja njegove krvi in njegove zadnje misli so vtikane v našo sedanost in zato so sestavni del vseh naših zmag, uspehov in težav, radosti in veselja, vse so sestavni del našega boja za socializem, za nove družbene odnose med ljudmi.

In zato je prav in naravno, kar se dogaja sleherni dan. Sleherni dan se ljudje spominjajo tovariša Kidriča. Spominjajo se ga delavci, ki v tovarnah delajo in obravnavajo svoje zadeve, ko govore o našem gospodarskem razvoju. O njem govore znanstveniki in strokovnjaki, na njegovo delo nas spominjajo nešteti primeri s sestankov in razgovorov v mestih in vaseh, v ustanovah in šolah. Vsak dan se dogaja, da razgovore o uspehih našega splošnega, zlasti pa gospodarskega razvoja, izmenada prekine tisti znani vzdih: Ah, škoda, da ni tovariša Kidriča! In res škoda, da ga ni, da bi videl, kako razbijamo zadnje ostanke birokratizma, proti kateremu se je tako srdito boril. Škoda, da ga ni, da bi spremljal razvoj naših novih družbenih odnosov, da bi bil priča novih zmag tiste idejne koncepcije, ki jo je koval. Škoda, da ga ni, da bi delal, se boril in veselil z vsemi delovnimi ljudmi, ki jih je prav tako ljubil, kakor oni njega. Toda vse je zaman, ni ga več. Velika dela nastajajo samo z velikimi žrtvami velikih ljudi. Taka velika žrtev in tak velik človek je bil tovariš Kidrič. S takšnimi ljudmi in borci, s takšnimi žrtvami si človeštvo utira pot naprej. Ljudje, ki ostanejo, in rodovi, ki prihajajo ter uživajo plodove teh bojev in žrtev, pa znajo ceniti zasluge tistih — med njimi pa je, kar se tiče jugoslovanskih narodov, v prvi vrsti tovariš Kidrič — ki so žrtvovali tudi samega sebe za zmago napredka in revolucije.

Tovariš Boris Kidrič se je v kratkem obdobju svojega življenja dvignil s svojim delom med prve osebnosti jugoslovanske revolucije. Kot revolucionar in neomajni borec za napredek delovnega človeka je prehodil tisto naporno in krvavo pot, ki so jo morali takrat prehoditi v Jugoslaviji vsi, ki so si izbrali cilj, za katerega se je boril do zadnjega trenutka tudi tovariš Kidrič. Tovariš Kidrič je zgled revolucionarja in komunista, ki je objektivne zakone družbenega razvoja ter pomen in vlogo subjektivnih sil v tem razvoju, v dialektičnem gibanju družbe temeljito proučil, spoznal in dojel. Kolikokrat je govoril, da dvakrat dva ni zmeraj štiri, marveč

da je lahko včasih tudi pet. S tem je hotel povedati, da lahko ljudje, ki se zavedajo svojih moči, vloge in ciljev, delajo in store tudi tisto, kar se zdi včasih nemogoče. Sodil je med tiste ljudi, ki so najgloblje proučevali in proučili objektivne pogoje naše stvarnosti. Vse to pa ga ni vodilo v pasivno pričakovanje nujnega ali spontanega razvoja, nikoli ni popuščal stihiji, marveč prav nasprotno, vse njegovo ogromno znanje in spoznavanje delovanja objektivnih

Lože Kogovšek: Boris Kidrič

zakonov naše stvarnosti ga je izpodbujalo in navduševalo za delo, za boj, za akcijo subjektivnih in socialističnih sil. Zmeraj, ob vsakem času in ob vsakem položaju, ki ga je najprej znanstveno proučil in analiziral, je našel nalogo, določil vlogo in taktiko subjektivnih sil in jih pognal v akcijo, v boj. Celo na smrtni postelji se je še boril. Temu konceptu revolucionarja in borca je ostal zvest tudi tedaj, ko je šlo zanj in ko je bil nemočen, ko je odpovedala vsa moderna medicinska znanost in ko so, prikrivajoč solze, stali poleg njega nemočni in potrli njegovi najdražji. Zato je bilo tudi njegovo junaško prenašanje bolečin med boleznijo zadnje dejanje zavestnega revolucionarja, do kraja zvestega in vdanega svojemu delovnemu ljudstvu in njegovi avantgardi.

Obletnico njegove prerane smrti praznujemo v dnevi, ko smo na gospodarskem področju uresničili tiste idejne koncepte novega gospodarskega sistema, ki jih je tako smelo gradil in dopolnjeval. Šele zdaj lahko sleherni delovni človek vidi, v kako težavnih razmerah je tovariš Kidrič prevzel gospodarsko vodstvo. Ko bi bilo šlo samo za probleme in težave povojne obnove in graditve industrije, bi bilo to dovolj, če ne še preveč. Ni pa šlo samo za to! Prišel je napad od zunaj, potlej pa blokada, zahtevajoča razen gospodarsko političnih problemov, ki jih je bilo treba obravnavati sleherni dan, tudi teoretično pripravo na praktično pot in razvoj socialističnih družbenih odnosov. V tistih časih je lahko naše gospodarstvo uspešno vodil tak voditelj, ki je razumel in poznal pomen tistih administrativnih centralističnih ukrepov, ki so bili takrat potrebni in edino možni, ki pa niti za hip

ni teh ukrepov idealiziral, marveč je teoretično in praktično na vsi moč delal za prehod v novo fazo gospodarskega sistema, v fazo delavskega samoupravljanja in novega gospodarskega sistema. Takšen voditelj je bil tovariš Kidrič. Znašli se v tej kombinaciji starega in novega, zagotoviti in pospeševati ta dialektični razvoj, to je bila naloga, za katero je tovariš Kidrič kot voditelj gospodarstva tako uspešno delal.

Zato lahko šele s sedanjih gledišč, ko postajajo obrisi našega gospodarskega sistema v teoriji in praksi jasni, zdaj, ko jih sprejemajo in razumejo delovne množice, zdaj, ko smo že dosegli prve uspehe, spoznamo in ocenimo, kako velikansko zgodovinsko delo je bilo storjeno v zadnjih štirih, petih letih. Tovariš Kidrič bo prišel v zgodovino kot eden tistih mož, ki so takrat največ pripomogli, da so si naši delovni ljudje utirili idejno in praktično pot k dokončni zmagi socialističnih sil. Ko je lani spomladaj ležal hudo bolan, je vedel in veroval, da je jugoslovanska revolucija drugič zmagala nad protirevolucionarnimi silami, tako notranjimi, kakor tudi zunanji. Zavedal se je zgodovinske poti, ki smo jo prehodili; vedel je, da ni vrnitve nazaj, vedel je, da naše revolucije ne bo zadela usoda Pariške komunice, ki so jo pregazile čete združene francoske in nemške buržoazije, ali usoda Velikega oktobra, ki so ga izdali kremeljski birokrati. Kidrič je bil mož, ki je gledal naprej, in zato je vedel (in to mu je bila najbrž tudi velika tolažba v strašni zavesti, da mu ni pomogli), da so socialistične sile v Jugoslaviji postale tako močne, da naše socialistične revolucije, bodi na Vzhodu ali na Zahodu, nihče več ne more zaustaviti ali odvrniti z njene poti. Njegova bogata teoretična izobrazba, njegovo ustvarjalno delo, velikanska delovna sposobnost, širina in fantazija umetniškega ustvarjalca, zanos revolucionarja, optimizem mladeniča, praktičnost sijajnega organizatorja, skromnost in tovarištvo komunista, to je tisto, kar je tovariš Kidrič dajal za zmago revolucije in napredka, ne da bi količikaj pazil nase.

Toda pred letom dni neusmiljena usoda oziroma bolezen ni pretrgala življenjske poti močnega velikega človeka v naši domovini. Tovarišu Kidriču gredo teke revolucionarne zasluge, ki bodo prišle v zgodovino naprednega boja vsega človeštva. Njegovo obzorje, znanje in delo so daleč presegli naše nacionalne meje. Tovariš Kidrič je bil temeljito podkovan v širokih problemih sedanje mednarodne stvarnosti. Imel je čut in razumevanje mednarodnega in naprednega borca za sleherno napredno idejo ali gibanje, za slehernega poštenega in naprednega človeka ne glede na to, kje je bil. S svojimi revolucionar-

nimi zaslugami, zlasti pa s svojimi teoretičnimi deli za idejno trasiranje družbenega upravljanja gospodarstva je prispeval bogat delež k splošnemu razvoju človeštva v novi družbeni red. Da ni tako zgodaj zgorel na delu, bi se bil na podlagi naših bogatih praktičnih izkušenj ter s svojim izrednim talentom in temeljitim znanjem razvil v prvovrstnega marksističnega gospodarstva teoretika in kritika.

Obletnica njegove smrti oživlja v mnogih neštete spomine nanj kot na človeka in tovariša. Njegova skrb za ljudi je zgled tistega, kar naj šele ustvarijo novi socialistični odnosi med ljudmi. Njegovo enciklopedijsko poznavanje družbenih, gospodarskih in filozofskih znanosti, njegov smisel za probleme od najmanjših vsakdanjih praktičnih potreb do ognjeviti razprav o minulosti, sedanjosti in bodočnosti človeštva so lahko vzor in cilj slehernemu človeku, ki hoče izpolniti svoje znanje in razširiti svoje obzorje.

Pred letom dni je zahrbtna bolezen strla in uničila življenje velikega revolucionarja, borca in ustvarjalca. Ni pa sile, ki bi mogla uničiti tisto, kar je ta veliki mož ustvarjal, ustvaril in storil v kratkem obdobju svojega življenja. Nesmrten je njegov prispevek k jugoslovanski socialistični revoluciji in splošnemu napredku vseh naprednih ljudi. Nad njegovim grobom, kjer počiva skupaj z ostalimi heroji, kilje zelenje in cvetje, znova prihajajo ljudje od vseh strani, da počaste njega in njegovo delo. Toda iz idej, ki jim je tovariš Kidrič posvetil svoje življenje, kilje in se razvija nov družbeni red. V tem redu, v našem novem družbenem redu, živi in bo večno živelo delo tovariša Kidriča. Njegov prispevek nalaga sedanjim in bodočim rodovom hvaležnost in spoštovanje. Vendar spomini na tovariša Kidriča niso zgolj izraz spoštovanja in hvaležnosti, ki smo mu jo dolžni, niso samo izraz bolesti, ki jo čutimo, ko mislimo nanj, marveč so tudi nelztrpna vzgojna zakladnica. S svojim življenjem in delom je tovariš Kidrič tudi zgodovinska osebnost velikanskega vzgojnega pomena. Ob njegovem vzgledu se vzgajajo in se bodo vzgajali milijoni sedanje in bodočega rodu. Že zdaj pripovedovanje o njegovem življenju in delu izpodbuja in navdihuje ljudi za delo in za boj.

Zato tovariš Kidrič s svojo tragično in prerano smrtjo ni odšel s torišča sedanje družbene stvarnosti jugoslovanskih narodov. Nasprotno, njegov lik in pomen sta se dvignila. Tovariš Kidrič ni odšel od nas, marveč je s svojimi deli ostal med nami, ostal v prvih vrstah revolucionarjev in zavestnih borcev za socializem in za napredek.

Stane Kavčič

ZALNA SEJA V DVORANI IZVRŠNEGA SVETA LRS

Takih ljudi, kakršnen je bil Boris Kidrič ne rodi vsaka doba in nima vsak narod

Ljubljana, 10. aprila

Ob obletnici smrti revolucionarja, misleca in ustvarjalca Borisa Kidriča je bila danes dopoldne v stekleni dvorani Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS skupna žalna seja Izvršnega sveta, Izvršnega komiteja CK ZKS in predsedstva SZDL Slovenije.

Žalne seje so se udeležili tudi pokojnikova soproga Zdenka Kidrič, podpredsednica Ljudske skupščine FLRJ Lidija Sentjurs, predsednik zunanjepolitičnega odbora Zvezne ljudske skupščine Vladimir Popović ter številni javni in kulturni delavci.

Žalno sejo je otvoril tovariš Miha Marinko, ki je pozval navzoče, da z enominutnim molkom počastijo spomin velikega pokojnika. Nato je predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS tov. Boris Kraigher govoril o revolucionarnem liku pokojnega Borisa Kidriča.

Z žalne seje na Izvršnem svetu Slovenije. Poleg tovarišice Lidije Sentjurs se sedijo pokojnikova vdova Zdenka Kidričeva

Iz govora tovariša Borisa Kraigherja

Tovariš Boris Kraigher je v svojem govoru med drugim poudaril, da je pokojni Boris Kidrič živel sicer vsega samo 41 let, toda boril se je neizprosno, silovito, strastno, z vsem svojim bitjem. Zato je njegovo kratko življenje neverjetno bogato in plodno. Bil je neizprosni borec vse življenje.

Bilo bi seveda enostransko, je poudaril tov. Boris Kraigher, če bi gledali v Borisu Kidriču samo borca. Bil je kot borec izrazit mislec in ustvarjalec. Vsestranski je posegal na vsa področja družbenega življenja, povsod zavzemal stališča, povsod uteme-

ljeval svoja stališča, pomagal delavcem v premagovanju njihovih težav, povsod razlagal, povsod je bil poln bogatih misli, ki so nam vsem odpirale široke perspektive.

Kot najodgovornejši funkcionar v vodstvu gospodarskih problemov naše države se je zadnjih pet, šest let svojega življenja posvetil predvsem gospodarski problematiki. Mislim, da ni pretirano, je dejal tovariš Boris Kraigher, če ugotovimo, da na tem področju ni bil samo izreden borec in organizator, ampak predvsem mislec in ustvarjalec.

(Nadaljevanje na 2. strani)

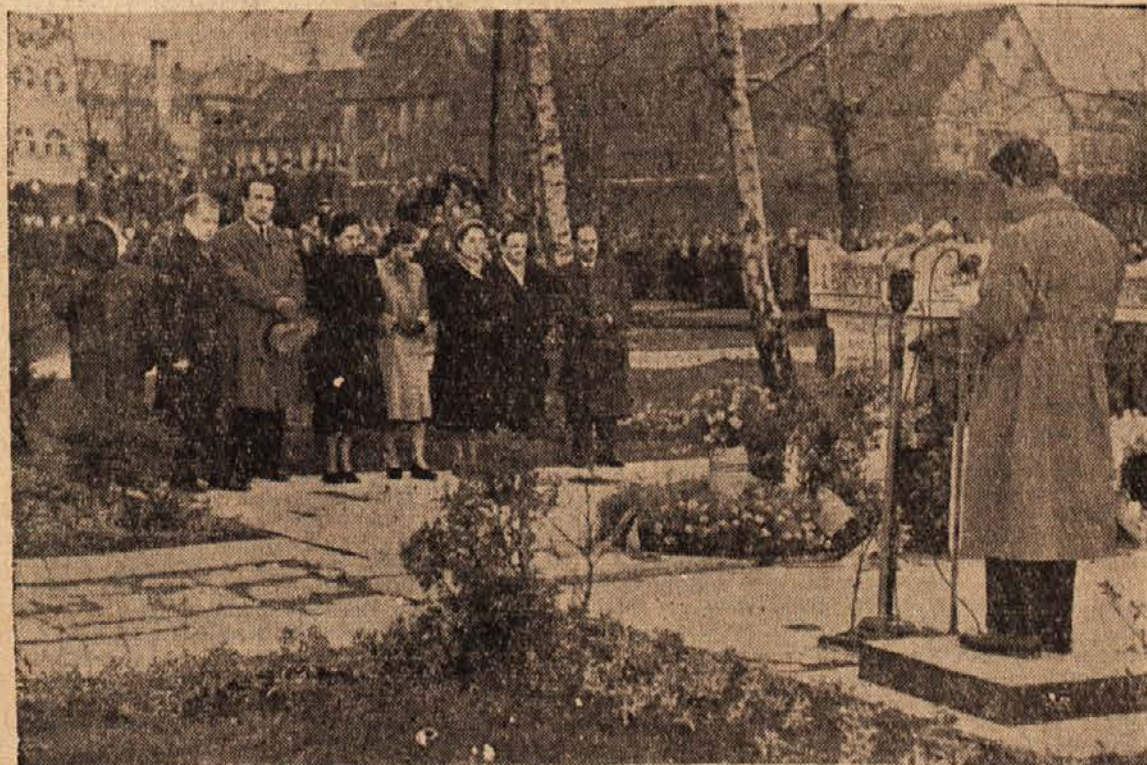
Predsednik republike tov. Zdenki Kidričevi

Ljubljana, 10. aprila.

Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal danes z »Galbe« tovarišici Zdenki Kidričevi ob obletnici smrti Borisa Kidriča tole brzojavko:

»V globoki žalosti, ki v nas vseh vzbuja spomin na našega dragega Borisa, bi želel, da bi bila Vam in Vaši družini vselej v uteho veličina dela, za katerega je dal vse svoje sile in s katerim bo njegov svetli lik ostal vedno živ med nami.«

Josip Broz-Tito

Pred grobnico narodnih herojev ob sinočnji žalni svečanosti

Zgled človeka in ustvarjalca

POSVEČENO SPOMINU BORISA KIDRIČA

»Da, Boris, tvoj neugasljivi plamen revolucionarja in rodoljuba, ki si ga znal tako močno vsaditi v srca mlajših tovarišev in borcev med narodno-osvobodilno vojno in med svojim izredno poštvovalnim delom na najvažnejših področjih med graditvijo socializma, bo plamtel po tvoji prerani tragični smrti močno v srcih sedanjih in bodočih rodov. Milijoni naših delovnih ljudi so poznali tvoje poštvovalno delo.«

TITO

Naša javnost pozna najkrajnjega Borisa Kidriča kot enega največjih revolucionarjev, organizatorja in borca za ustanovitve in izgraditve nove Jugoslavije. Pozneje ga je spoznala kot izkušnega voditelja, politika in gospodarskega strokovnjaka, kot moža neizčrpane delovne energije in smelosti v obravnavanju problemov in izpolnjevanju najvažnejših nalog, zlasti v graditvi gospodarstva, snovanju in proučevanju delavskega upravljanja gospodarstva in novega gospodarskega sistema.

Naši javnosti pa je razmeroma manj znan lik Kidriča kot človeka, teoretika in znanstvenega delavca, njegov odnos in sodelovanje z ljudmi, njegov prispevek k izoblikovanju celega rodu jugoslovanskih gospodarskih strokovnjakov in delovnih ljudi sploh. Vse to pa je važno, vse to moramo ne le otihi pozabiti, marveč tudi poudariti in izkoristiti, kajti Kidričevo življenje in delo sta dragocen in pomemben zgled človeka in ustvarjalca leninske smelosti v obravnavanju in izpolnjevanju problemov in nalog ter kidričevske odločnosti v njegovem uresničevanju.

Odgovornost in vestnost

Kot eden glavnih gospodarskih voditeljev nove Jugoslavije je imel Kidrič v svojem delu v vseh fazah našega gospodarskega in družbenega razvoja dolgo in nepretrgano kontinuiteto. Bil je na položaju, s katerega je spoznaval gospodarstvo in njegove probleme v celoti, v vsej njihovi celovitosti in povezanosti. Delal je v

najtežavnejšem obdobju, ko so nastajala in ko smo obravnavali najbolj zamotana politična in gospodarska vprašanja. Delal je v obdobju obnove jugoslovanskega gospodarstva po vojnem upostavljenju, v obdobju njegove socialistične obnove, industrijske graditve in snovanja novih družbenih odnosov, v obdobju hudih posledic gospodarske blokade ter preusmeritve organizacije gospodarstva in države na delavsko upravljanje in na novi gospodarski sistem.

V tako težavnih pogojih, v katerih je bila Jugoslavija, je prišlo do popolnega izraza blesteče Kidričevo znanje, odgovornost in vestnost v proučevanju in obravnavanju vprašanj ter njihovi vsestranski gnotni in teoretični analizi iz širokega vidika državnika, teoretika, znanstvenika ter poznavalca naših razmer in pogojev.

Kidričeva neizčrpana delovna energija in osebni zgled sta bila zelo važna ne le za obravnavanje tekočih gospodarskih vprašanj, marveč tudi za šolanje naših kadrov, toda ne le kadrov, ki so z njim sodelovali, marveč mnogo širše — tudi ostalih kadrov, ki so se ukvarjali z gospodarskimi vprašanji. Njegovo delo je neposredno vplivalo na ljudi in jih navdihovalo, bilo jim je moralna pobuda in obveznost. Tako je vplival na odgovornost in vestnost ljudi pri proučevanju in izpolnjevanju nalog. Boril se je proti šabloni, za odgovornega človeka, za njegov ustvarjalni značaj.

»Človek, ki ga ne boli srce in ne peče vest, če ne gre vse tako,

kakor bi bilo treba, človek, ki čaka na drugega, ki se ne loteva problemov in ne kaže pobude v odстранjevanju napak, ni človek, ni voditelj. Nekateri ljudje so postali lagodni in ne poznajo dovolj naših težav in potreb glede vztrajnega boja in premagovanja težav, nekateri ljudje so se pogospodili — je rekel včasih ob analizi tekočih vprašanj in težav.

S svojim delom, izkušnjami in znanjem si je pridobil Kidrič zelo velik ugled. Njegovo nesebično in poštvovalno delo ter odgovor-

nost sta bila tista moralna sila, ki je sama po sebi vplivala na ljudi in razvijala v njih vnemo za delo do žrtvovanja samega sebe, moralna sila, ki je ljudi izpodbujala k delu, razmišljanju in učenju. V ustanovah, ki jih je vodil Kidrič, so ljudje žrtvovali vse za izpolnjevanje nalog, ker so tudi njega zmeraj videli pri delu, ker so se zavedali pomena nalog, Kidrič pa je znal izrekati priznanje za delo in nuditi ljudem v težavah moralno podporo.

Za samostojnega in iniciativnega človeka

Ob materialni analizi in teoretičnem pojasnjevanju problemov je Kidrič v razpravi omogočil in pospeševal nastope, čeprav so bila mnenja o tem ali onem vprašanju zelo različna. V razpravi je bil bojevit, v polemiko je često vnašal živahnost, bil pa je širokogruden in uvide-

ven nasproti ljudem, gojil je boj mnenj in cenil ljudi, ki imajo svoje stališče, čeprav se z njimi včasih na koncu ni strinjal.

»Rajši imam ljudi, ki razmišljajo o vprašanjih in jih temeljito proučujejo, ki predlagajo in prispevajo k načrtovanju in razčiščevanju problemov, kakor kilmavce, ki samo pasivno odobravajo,« je često govoril rajni Kidrič. Večkrat se je zgodilo, da je nekaj dni po razpravi in spornem stališču rekel temu ali onemu svojemu sodelavcu, da je imel v svojem stališču prav. Pazil je na to, da ne bi v človeku ubil poguma, če se z njim ni strinjal. Znal je vprašanje tudi namenu zaostriti in preveriti, ali so ga ljudje temeljito proučili.

Vse to je vplivalo, samo od sebe vplivalo, da so ljudje dobivali voljo in pogum za delo, da so se izobraževali in postavljali na lastne noge, da so izpričevali pobudo.

Toda Kidričeva strpljivost in pospeševanje razprave pri obravnavanju nalog se je ob njegovem izpolnjevanju spreminjala v čvrsto odločnost. Zmeraj pa je opozarjal tudi na to, da je treba težnje in probleme, ki jih prinašata praksa in življenje, analizirati zmeraj je odkrito povedal, kje je bila storjena napaka, od kod je treba iti v določeni etapi in kako pot nadaljevati.

»Ni važno, da so nas ostro kritizirali, marveč je važno, da so imeli prav,« je rekel rajni Kidrič po neki razpravi z našimi uglednimi voditelji o nek'ih predlogih.

Bogate Kidričeve življenjske izkušnje in delo so pripomogle, da je dosegel med ljudmi nesporen ugled. Njegova široka človeška duša, upoštevanje ljudi in zaupanje, ki jim ga je izkazoval, so omogočila in pospeševali ustvarjalno sodelovanje in skupne napore pri delu, vplivali z močjo njegovega zgleda na razvijanje samostojnih in iniciativnih ljudi. S svojim delom in odpiranjem perspektive je vodil najširše množice delovnih ljudi naše države.

Kidrič je cenil ljudi, jim zaupal, ljudje pa so mu to vračali z nesebičnim in poštvovalnim delom.

Za teoretično pojasnjevanje našega razvoja

Kidrič je često govoril, da je treba našo stvarnost in pogoje (Nadaljevanje na 4. strani)

OB NJEGOVEM GROBU

Trg narodnih herojev. V medli senci prvega pomladnega brstja je vse tiho, kakor da si odmevi mestnega hrupa ne upajo približati grobnici najzaslužnejših sinov naše domovine. Pred spomenikom vaza z nežnorumenim cvetjem, okrog nje zeleni vencji, rdeče rože med temnozelenimi listi in zlate erke na črnih trakovih.

Na poti zaskriplje pesek in grobnici se približajo drobne stopinje. Dva dečka in deklica, vsi trije s šolskimi torbami na ramah. Pogovarjajo se tiho, skoraj šepetaje. Pred spomenikom molče obstoje in začno prebirati napise na črnih trakovih.

»Glej, ta venec je iz Makedonije.«
»Makedonija je daleč, tam na jugu naše države. Res je, kar smo slišali v šoli: za Borislom Kidričem ne žalujejo samo Slovenci, ampak tudi Hrvatje, Srbi, Makedonci in vsi drugi Jugoslovani.«

Ko odhajajo nazaj po poti, se pogovarjajo o pagrebu pred letom dni, ko je bilo na tem trgu morje ljudstva, glava pri glavi in na vseh obrazih grenka senca.

Spet zaskriplje pesek na poti, spet se grobnici bližajo koraki. Dva priletna moža, že malo sključena in betežna. Brčkone upokojena. Počasi drsata po vlažnem pesku in in kramljata o muhastem uremenju in pozni pomladi.

»Lani je bilo ob tem času že vse zeleno. Ko je umrl Boris Kidrič, je bila okrog Ljubljane najlepša pomlad.«
»Vidiš, trava je tu okrog še suha in rjava, na grobnici pa je vse polno zelenja in rož. Glej, celo iz Makedonije so mu prinesli venec.«

Tišina. Ko odhajata, se zaslišijo tihe, zamolke besede: »Enajstirideset let je imel, ko je umrl. Še tako mlad...«

Tako prihajajo in odhajajo, vsi z globokim spoštovanjem in toplimi čustvi, mladi in stari, delavci, kmetje, nameščenci, dijaki...

In še in še bodo prihajali h grobu velikega pokojnika, zakaj njegov spomin je kakor močan plamen, ki gori v srcu vsega našega ljudstva. Tu se bodo ustavljali delavci, ki so mu zvesto sledili na poti borbe in dela, na strmi poti, kjer ni poznal počitka; sem bodo prihajali otroci, katerih očetje in dedi so v najtežavnih dneh naše zgodovine slišali klic Komunistične partije, zapustili svoja ognjišča in odšli za njim — voditeljem v boj za svobodo naroda, in še mnogi drugi, ki vidijo in uživajo sadove njegovega dela in nostjo njegov lik v srcu.

Tu, pod miznimi marmornatimi ploščami leže telesni ostanki velikega revolucionarja, toda on živi med nami, v naših tovarnah in rudnikih, v naših velikih delih, v naših srcih.

F. Š.

Tvorec osvobodilne borbe v Sloveniji

(Tri neobjavljena pisma Petra Kalana)

Pokojni tovariš Boris Kidrič

je bil s svojimi najbližimi tovariši tvorec in motor osvobodilnega gibanja in ljudske revolucije v Sloveniji. Že konec aprila 1941 je s tovarišema Tonetom Tomšičem in Miho Marinkom sestavil obširen letak »Slovenskemu narodu«, v katerem je Komunistična partija Slovenije pozvala »vse delovno ljudstvo, vse politične skupine in vse domoljubne posameznike, ki so proti narodnemu zatiranju, vse zavedne Slovence in vse pripadnike narodnih manjšin« v skupen boj proti fašistič-

nim okupatorjem. Slovenske komuniste pa je CK opozoril:

»V vas so uprte oči vsega naroda. Zavedajte se velike odgovornosti in stojte trdno v prvih vrstah borbe slovenskih delavcev, kmetov in vsega naroda. Kujte čvrsto enotnost proletariata, kujte trdno zvezo delavcev in kmetov, kujte močno osvobodilno fronto vsega slovenskega naroda ter vodite slovensko ljudstvo ter ves slovenski narod v odločilni borbi do zmage.«

Približno v istem času se je na iniciativno KPS vršil ustanovni sestanek Osvobodilne fronte slovenskega naroda, ki ga je vodil tovariš Kidrič. Ko je CK KPS na svoji seji 22. jun. 1941 formiral Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet, je njegov politkomisar postal tovariš Kidrič. Pozneje ga je zamenjal tovariš Marinko. Boris Kidrič pa se je kot sekretar izvršnega odbora Osvobodilne fronte ves posvetil širjenju in utrjevanju Osvobodilne fronte.

O uspehih Komunistične partije v organiziranju širokega narodnoosvobodilnega gibanja, ki so bili v precejšnji meri plod Kidričevih prizadevanj, je tovariš Kidrič-Peter konec novembra l. 1941 poslal CK KPJ naslednje pismo:

»Stanje na terenu OF se po našem zadnjem poročilu ni bistveno spremenilo. Pač pa so začele periferne skupine po zadnjem Simovičevem govoru, ki je deklariral Dražo za generalisima, huje intrigrirati. Zaenkrat so pri tem še boječi, ker čutijo svojo nemoč in našo silo. Mi smo zavzeli stališče, da se vprašanja Draže v javnosti sploh ne dotikamo, dokler ne dobimo vaših jasnih direktiv. Od tukaj stvar izgleda, da je vse skupaj nesramni Simovičev poskus, da izkoristi, kar so po njegovem debaklu ustvarile ljudske sile v Jugoslaviji. Dopusčamo pa seveda tudi, da je vendarle po srebi kaka druga stvar, morda boljše pomena. Kako je dejansko, mi seveda ne moremo meritorno presoditi in čakamo vaših navodil. V ostalem pa zaenkrat stvar za nas ni sila važna, ker obstoja že šest tednov oficijalni in v javnosti objavljeni dekret SNOO, ki podreja vse slovenske vojaške sile Vrhovnemu štabu partizanskih čet Jugoslavije. Tista delegacija, ki jo je neka skupina že dalje časa, kakor smo vam to že javili, odpravljala k Draži, je odšla. Hotela je iti v imenu OF. Mi smo to seveda odbili, pri čemer pa smo bili zelo ljubeznivi in nismo rekli zaenkrat žal besede proti Draži. Poudarili pa smo jasno in glasno, da je OF podrejena Vrhovnemu štabu in da se mora Draža sporazumeti z Vrhovnim štabom, če hoče imeti kaj z OF. Delegacija da naj sicer Draži poroča, kar ve o splošnem položaju in kar o našem vojaškem položaju ve tudi javnost. Nastopati da ne sme v imenu OF, pač pa samo v imenu svoje skupine, ki v

(Nadaljevanje na 4. strani)

»TUKAJ JE RES LEPO...«

(Zapiski o kraju, ki se ga je B. Kidrič z ljubeznijo oklepal)

»Tam je Knežec,« je pokazal tovariš Beno Jugovar proti poboju nizkega griča. Dober streljaj od steklarne v Rogoški Slatini se po rahli strmini svetlikajo hišice, obdane z živo svežino ozelenelih travnikov in polj. Prav pred dolino pas bukovega gozda, nad njim srednje velika hiša s svojevrednim stopničastim vhodom. Med hišo in gospodarskim poslopjem stoji velika lipa, ki gotovo daje poleti prijetno senco. To je Knežec, ali kakor mu nekateri sosedje pravijo, Kidričevina. Tu je pokojni dr. France Kidrič ustvaril več svojih znamenitih del, in je tekel pomemben del življenja Borisa Kidriča-revolucionarja.

»Ne vem natančno, kdaj je to bilo,« je začel pripovedovati tovariš Jugovar in se ozrl po steklarni, na katero je s Knežca tako lep razgled. »Steklarna je začela delati leta 1927. Večina prvih delavcev je prišla takrat iz Zagorja in Hrastnika. Med njimi je bilo tudi nekaj komunistov. Okoli njih so se začeli zbirati tudi drugi napredni delavci. Še isto leto je začel med nas zahajati pokojni Boris. Sprva smo ga malo nezaupljivo gledali. Mlad mestni fant ni bil na zunaj nič podoben našim predstavam o revolucionarju. Že po nekaj snidenjih pa je naša nezaupljivost splahnela. S svojo odlično besedo si je znal pridobiti veljavo, tako da smo ga kmalu vsi cenili in spoštovali zaradi odločnosti, razumnosti in tovarištva.«

»Mi smo takrat stanovali na oni strani. Boris je mnogokrat prišel k nam. Navadno je že sedel za hišo, ko smo prihajali z dela. Potem so se začeli razgovori, katere je znal vedno tako speljati, da si ga moral tudi pri najbolj zamotan stvari razumeti. Včasih smo se kar čudili, kako drzne ideje je imel in kako neupogljiv je bil. Če smo kdaj omahovali, je znal z odlično besedo postaviti stvari na pravo mesto. Dobro se še spominjam, kako je bilo ob veliki stavki leta 1928. Takrat so stavkali steklarji po vsej državi. Stavka je

trajala že več mesecev in kljub prvotni odločnosti se je nekaterih jela lotevati malodušnost. Tu in tam je bilo slišati glasove, da bi morali stavko končati in iti na delo. S tem pa bi stavka propadla. Boris je prišel večkrat med nas in nam dajal napotke.

Nekaj dni je bilo vse na nogah. Zanderji, pa posemnozni vohuni so bili tudi na delu. V takem vzdušju je bil skličen sestanek v gozdu pod Knežcem. Na sestanku je pokojni Boris povedal, kaj pomeni stavka tudi za druge steklarne in ohrabil voditelje stavke. Za sklepe sestanka so zvedeli le udeleženci sestanka, sadove pa so kmalu občutili tudi drugi. Malodušnost je bila zatrta in po pet in po šest mesecev so delodajalci sprejeli pogoje stavkajočih. Le redki pa so takrat vedeli, da je bil daleč tega stavkovnega gibanja uporni študent s Kidričevino.«

Zandermerija je začela slutiti, da se mladi študent s Knežca preveč sestaja z delavci. Nekega jutra je Borisova mama nenadoma prišla k sosedom. »Borisa so zaprli. Dolro spravite, če imate kaj,« je naročila fantom. Kmalu je ob hišo do hiše bodila žandarjska patrulja in stikala po stanovalnih. Našli niso ničesar. Borisovi učenci so dolro opravili tudi ta svoj izpit.

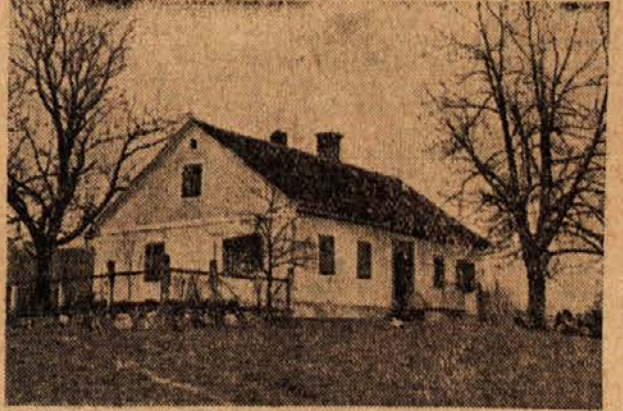
»Sploh nas je pokojni Boris vedno navajal na budnost,« je po premolku dejal tovariš Jugovar. »Nekoj je prišel k meni srednje velik možki — pozneje sem zvedel, da je bil to Louis Adamič. — Dobil sem nalogo, naj ga popeljem k Borisu na Knežec. Med potjo me je spraševal to in ono, med drugim tudi, če sem član Partije. Ker ga nisem poznal, mu seveda nisem nič povedal. Pozneje je menda Borisu to omenil, pa mi je le-ta malo karajoče, a z nasmehom dejal: »Prav je, da smo previdni a temu lahko zaupamo.«

Boris Kidrič se je vedno rad spominjal teh prvih let svojega revolucionarnega delovanja. Tudi po osvoboditvi je rad

zahajal med rogaške steklarje. Navadno je šel skozi tovarno od oddelka do oddelka in se oziral po delavcih. Če je spoznal v katerem izmed njih kakšnega svojega sovratnika, mu je veselo stisnil roko in obudil kakšen spomin na dneve, ko je prihajal med nje kot mlad fant.

Leta 1952, je bil zadnjič v Rogoški Slatini. Takrat so odkrili spomenik padlim borecem. Na spominski plošči je bilo precej imen njegovih nekdanjih tovarišev. Ob tej priliki je obiskal tudi steklarno in industrijsko šolo. Pred vhom v šolsko poslopje je postal in se ozrl na Knežec, ki se je ves kopal v zelenju.

»Tukaj je pa res lepo!« je preudarno rekel, nato pa obmolknil. S pogledom je obšel vso dolino, kot da se je v mi-

Hišo na Knežcu nameravajo spremeniti v muzej

slih ustavil ob dogodkih in dnevih, ki jih je prebil nekdanj tod. Potem pa je odločno vprašal spremljevalca, kako je z mladino industrijske šole. Čustveno misel na preteklost je premagal misel na skupnost, za katero je vse življenje delal, za katero je v vzponu revolucionarne ustvarjalnosti tudi izgorel.

Gustav Guzej

Tvorec osvobodilne borbe v Sloveniji

(Tri neobjavljena pisma Borisa Kidriča)

Neumorni snovatelj

(Nadaljevanje s 3. strani)

ostalem sodeluje v OF. Dalje, da naj pove, da bi vsak poskus intrigirati proti Vrhovnemu štabu naletel na odpor vse terenske organizacije OF. Za nas da sta merodajna samo Vrhovni štab in pogodba, ki jo ima Draža z Vrhovnim štabom. Periferne gosposke grupe, ki sodelujejo v OF, zmeraj bolj skrbi naš naraščajoči vpliv v množici. Pričakujemo hujših intrig. Izogibamo se vsakega sektaštva, vendar pa skrbno podvezemamo protikupe, da oni ne bi mogli razbijati slovenske narodne enotnosti. Na terenu je situacija ugodna in sposobni smo vse eventualne razbijaške poskuse

odbor izjavo: 1. da se proslavlja v znak slege in enotnosti narodov, borečih se z orožjem v roki za svobodo; 2. da se ne sme nikoli več povrniti stanje stare Jugoslavije; 3. da stoji OF na stališču vseh pravic, ki jih terjata slovenska narodna individualnost... Po ulicah so bile v tisočih raztrosene slovenske zastave. Na nekaterih vidnih mestih so bile razobešene slovenske zastave s peterokrako zvezdo, 1. dec. je izpadel kot manifestacija proti okupatorjem in versajcem hkrati in so ga množice tudi tako pojmovale. Italijani so pobesneli. Na tramostovju so iz samega... straha pričeli streljati vse-

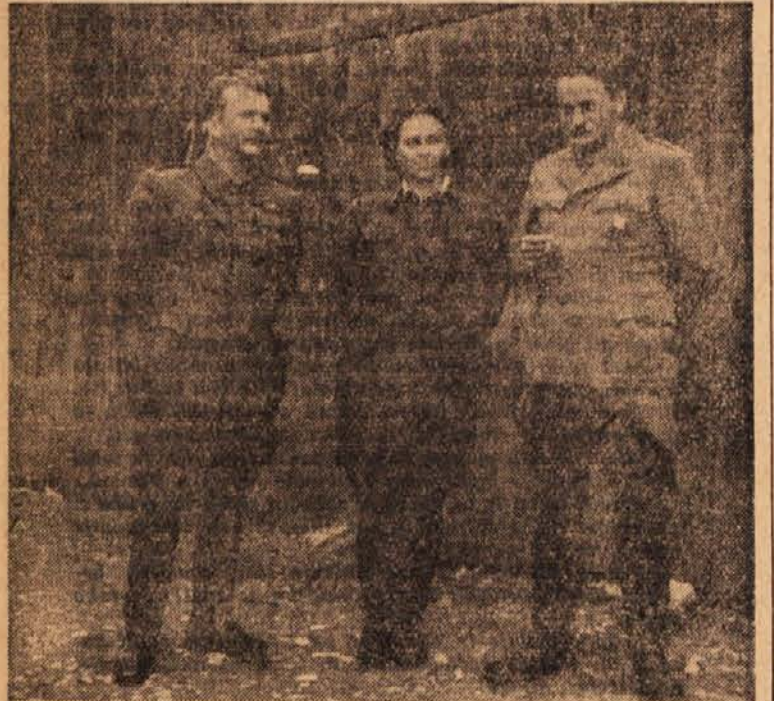
tlačeno, ne da bi pri tem bila voljna vstopiti v OF. Mi smo glede na vsenarodni karakter OF ta »aranžman« gladko odbili. 6. Glede na vse to je naša taktika sedaj v tej novi in po našem tretji periodi OF, ko začenja tudi tista buržoazija, ki je znotraj OF, lomiti že povsem doseženo narodno enotnost, — naslednja: a) slej ko prej gojiti narodno enotnost in borbo proti okupatorjem; b) neusmiljeno razkrinkovati stare in nove izdajalce; c) širiti in utrjevati OF v njeno množično globino; d) nikomur več dajati koncesij, temveč vztrajati na doseženem; e) populirizirati še bolj ko doslej ZSSR in KP; f) okrepitev vsemi sredstvi — in to je najvažnejše — oboroženo akcijo proti okupatorjem — zasedati teritorije. Izvršni odbor bo izdal »Magno charto slovenskih pravic«, kjer bo odkrito napadel Krika in jugoslovansko londonsko vlado ter poudaril: a) o svoji usodi, zunanjih odnosih in notranji ureditvi bo odločal slovenski narod sam; b) slovenski narod vztraja slej ko prej na volji bratskega sožitja vseh narodov Jugoslavije itd., poudarja pa neomajno pravico do samoodločbe, vstevši pravico do odcepitve; 3. naša narodna vojska raste iz slovenskih partizanskih oddelkov in Narodnih zaščit. Vsak poskus organizirati katerokoli drugo vojaško formacijo bo v kalt zadržan, ker med drugim pomeni netenje državljanske vojne. Pismo Vrhovnega štaba Izvršnemu odboru je prišlo ravno ob pravem času... Peter.

brez večjih reakcij. Izkazalo se je kot povsem pravilno in pravočasno, da je Izvršni odbor OF objavil Vaše uradno pismo o Draži. Nagel udarec je preprečil zahrbtno načrte in silno utrdil ogroženo slovensko narodno enotnost. Takoj po kampanji, ki je razkrinkala Dražo, smo predložili vsem skupinam, da se načelnim točkam, ki jih zastopa OF in ki so tudi vam znane, dodata še dve točki: 1. da bo po narodni osvoboditvi o svoji usodi, o svojih zunanjskih odnosih in notranji ureditvi v skladu s slovenskimi izjavami Churchillja, Roosevelta, Stalina — odločal slovenski narod sam; 2. da narodna vojska na slovenskem ozemlju raste izključno iz slovenskih partizanskih čet in Narodnih zaščit. Vse skupine — tudi zastopniki »jugoslovanske« buržoazije v OF so ta predlog izvršnega odbora sprejele. Kampanja proti Draži je prisilila tudi aktivne oficirje, da so podpisali z nami sporazum, ki pravi: 1. narodna vojska na slovenskem ozemlju sestoji izključno iz partizanskih čet in NZ, kar je že pod političnim in vojaškim vodstvom OF; 2. OF sprejme ali pa odkloni oficirje po zanesljivosti; 3. sprejeti oficirji so dolžni izvršiti kurz po narodno-političnih vidikih, ki jih določi OF... Zaradi naših udarcev so bili torej razni ljudje prisiljeni, da izdržijo enotnost. Mi smo ostali gospodarji položaja. Razredna napetost znotraj slovenskega naroda se je znova polegla. Seveda pa vsem skupaj prav nič ne zaupamo; njihovi poizkusi se bodo znova pojavljali v taki ali drugi

obliki in vse češče. Tri stvari so, kjer jim ne pustimo blizu, temveč držimo krepko: 1. teren; 2. Izvršni odbor OF; 3. poveljstvo. Takoj po kampanji smo določili 3. januar kot praznik spomina na partizanske in druge žrtve (zaprti, mučeni, preseljeni). Izvršni odbor OF je odredil, da morajo v znak komemoracije ostati Slovenci med sedmo in osmo uro zvečer doma. Stvar je krasno uspeła. Vse ljubljanske ulice so bile posute s slovenskimi zastavicami in črnim žalnim robom, s pozivi Izvršnega odbora in s črno obrobljenimi listki z imeni Slandra in Sercerja. (Sercer je bilški aktivni oficir, poročnik, ki je šel že poleti med partizane, se disciplinirano in hrabro vedel, postal komandir voda, nato napredoval v komandirja čete in polbataljona, izvedel napad na Turjak in zasedbo Loža, bil v Ljubljani po izdaji prijete, sojen od italijanskega vojaškega sodišča in ustreljen, se izredno dobro držal na sodišču in streljanju.) Zidovi popisani z imeni Slandra in Sercerja. Med sedmi in osmo so bile ulice, lokali in gledališča — prazni. Stvar je bila nov plebiscit za

OF... Za naš položaj v Sloveniji bi bilo izredno ugodno, če bi se na svobodnem teritoriju lahko čim prej vršila konferenca zastopnikov osvobodilnega gibanja vseh narodov Jugoslavije... Konferenca naj bi bila v smislu enotne in složne borbe narodov Jugoslavije proti okupaciji. Z našega stališča gledano bi bilo dobro, če bi se vzpostavilo na tej konferenci Narodnoosvobodilni odbor... vse Jugoslavije. Kot protiutež (emigrantske)... vlade. Če bi tak odbor lahko (poslal)... zanesljivo delegacijo v inozemstvo in jo tam kakor koli uveljavil, bi bilo še boljše. Javite čimprej, kaj mislite o tem. Tudi pošteni (zavezniki)... to predlagajo in jim bo treba dati nekak odgovor... Pozdrav Peter.

Ta predlog tovariša Kidriča se je delno realiziral še isto leto s prvimi sedenjem AVNOJ v Bihaču, ki se ga slovenska delegacija zaradi sovražne ofenzive ni mogla udeležiti, dokončno pa na drugem zasedanju AVNOJ v Jajcu, kamor je tovariš Kidrič-Peter vodil slovenske delegate. Franček Saje

Pokojni Boris Kidrič z ženo Zdenko in Josipom Vidmarjem na Stražnem vrhu pri Črnomlju februarja 1945

v kali zatreti in krivce razgaliti, če ne bomo delali lastnih taktičnih napak. Izvršni odbor OF in ožji zavezniki se držijo pošteno in so solidarni z vsakim odločilnim našim stališčem... seveda tudi s stališčem glede Draže in Vrhovnega štaba... Peter.

vprek... Se hujšo smolo je imel Ehrlich. S tridesetimi »stražarji« je šel med sedmo in osmo na ulico, da bi demonstiral stavkolomstvo proti odredbi Izvršnega odbora. Ponično razpoloženi Italijani so vse aretirali, ker so mislili, da gredo izvrševati sabotaže. Gnali so jih od frančiškanske cerkve do policije ter jih neprestano bili s kolbami. Sele na policiji so jih izpustili, ko je Ehrlich pojasnil, da so zavezniki... Drugi dan se je seveda vsa Ljubljana od srca smejala.

Tudi Gorenjska je izvršila manifestacijo skoraj stoočitno... 5. Danes smemo reči, da je OF dejanski predstavnik vsega slovenskega naroda, in da je na čelu slovenskega naroda prvič v zgodovini — slovenski proletariat. Po drugi strani pa se tista slovenska buržoazija, ki so jo razmere prisilile v OF, vse slabše počuti. Intrigira na debelo in škripuje besno z zobmi, ker mora biti pod vodstvom plebejske frakcije. V zraku čuti vsak dan hujšo razredno napetost znotraj slovenskega naroda. Njen predčasni izbruh omogoča slabost partizanske akcije, ki še vedno traja, čeprav se je zadeva zadnji čas znatno izboljšala z uspeho eksplozije v Preserju in z boji večjega stila na Gorenjskem. So pa tudi jasni objektivni pogoji, ki na buržoazni strani netijo razredni antagonizem. Ruske zmage... »Bela garda« (Natlacen, Kramer, Praprotnik, Vrhunc itd.) je izredno aktivna, med množico pa ji zadeva ne gre, čeprav jo podpira sam škof Gregorij Rožman z vsem cerkvenim aparatom. Mi jo točemo na vsakem koraku. Pred kratkim smo likvidirali njene- ga vojaškega šefa Fanoušča Emerja iz Kranja, ki je bil hkrati agent Gestapa. Kuhar in Krek se iz Londona vse jasneje izjavljata za »belo gardo«. Krek je odgovoril na vesti, ki so mu jih o zmagah OF poslali nekateri katoliki, s tem, da je po radiu napadel slovensko partizanstvo in dejal v očigled ruskih zmag, da bosta o Sloveniji odločali samo Amerika in Anglija. Mi ga sedaj javno, glasno in jasno napadamo kot peto kolono znotraj londonske vlade in ga razkrinkujemo tudi glede na njegove stare petokolonske grehe. Mihailovičeva zadeva dviga »jugoslovene« v znak, nimajo pa zaenkrat korajžje, da bi vpili. V kalnem je pričela ribariti tudi nekaka »sredina« okrog znanega čagovega katoličana z izvestno reputacijo (prof. Jakob Solar — op. F. S.). Ta »sredina« seveda nima množičnega zaledja. Pričela se je... pogajati z OF in predlagala »aranžman« proti Na-

Vrhovni štab je 17. novembra 1941 poslal Izvršnemu odboru Osvobodilne fronte pismo o Mihailovičevem izdajstvu, ki ga je »Slovenski poročevalec« objavil 9. decembra 1941. S pomočjo tega pisma je bil Mihailovič v Sloveniji dokončno razkrinkan, njegovi redki pristalci pa so doživeli silovit udarec, od katerega se nikoli niso opomogli.

Tedaj sta se z Ravne gore vrnila v Slovenijo polkovnik Avšič in major Novak. Ker je Avšič že tam opazil Mihailovičovo izdajstvo, je po vrnitvi v Slovenijo pretrgal z njim vse zveze in v imenu aktivnih oficirjev sklenil sporazum z Osvobodilno fronto. Major Novak pa je postal Mihailovičev komandant za Slovenijo in šele poleti 1942 je s pomočjo italijanskih okupatorjev uspel organizirati prve četniške ali bergardistične oborožene skupine.

O Mihailovičevem polomu v Sloveniji je tovariš Kidrič-Peter 7. januarja 1942 poročal CK KPJ:

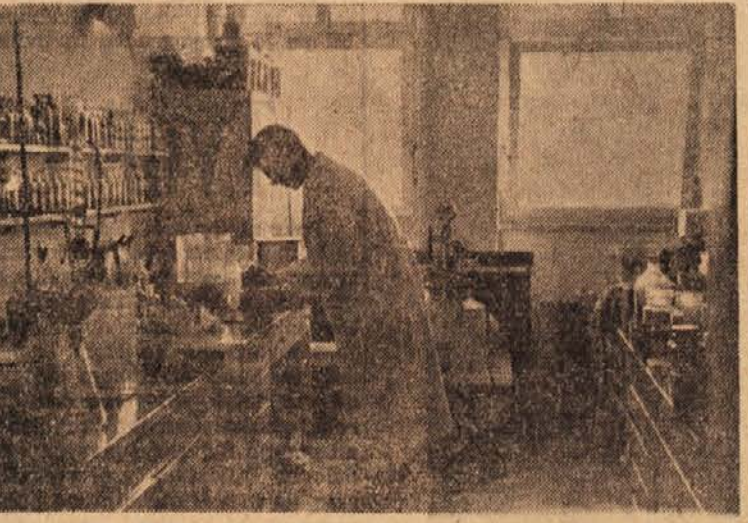
»Razkrinkavanje Draže Mihailoviča smo uspešno zaključili. Izvršni odbor OF je prejel s terena preko 500 resolucij, ki obsojajo izdajstvo Draže. Velika in mala buržoazija sta se deloma kislila držali, splošno javno mnenje pa je bilo tako, da sta morali zadevo požrti

Kemični inštitut »Borisa Kidriča« uresničuje zamisli svojega ustanovitelja

Prerano umrli Boris Kidrič je takoj po osvoboditvi posegel s svojo neverjetno življenjsko silo tudi v razvoj znanstvenega in tehnično raziskovalnega dela v naši državi. Pripomogel je, da so se uveljavile ideje, da potrebuje naša država — tako kakor imajo v razvoju številnih zelo razvitih državah — dve vrsti inštitutov. Ena vrsta naj bi služila znanstvenemu delu in hkrati

omogočala študij dijakom, druga skupina pa naj bi omogočala znanstveno tehnično raziskovanje in ne bi bila obremenjena s poukom. Obe vrsti inštitutov naj bi sodelovali tako, da bi študenti ob koncu študija dosegali specifikacijo na tem ali drugem polju v raziskovalnih inštitutih in da bi ti inštituti s svojimi specialnimi aparati, ki so tako dragi, da jih ne kaže nabavljati v večjem številu, služili tudi upravnikom in osebjem drugih inštitutov. Na podlagi tega osnutka tovariša Kidriča so v okviru Slovenske akademije znanosti in umetnosti nastali nekateri novi inštituti, med temi tudi Kemični inštitut, ki se sedaj imenuje po svojem ustanovitelju Borisu Kidriču.

Kemični inštitut, ki ga vodi akademik dr. Maks Samec, je skrajna našel zasilne, zelo borne prostore v nekem adaptiranem skladiščnem posloplju, pomoč pokojnega Kidriča pa je pripomogla, da se je inštitut že lani preselil v novo monumentalno zgradbo. Tovariš Kidrič je dal tudi nekatera osebna navodila za gradnjo novega posloplja, pri čemer je rad poudarjal, da mora biti zgradba udobna za delo, da bi sotrudiški inštituta lahko delali v čimboljših zdravstvenih pogojih in v lepi okolici.

V eni izmed delavnic kemičnega inštituta

Inštitut ima več oddelkov. Oddelek za analitično kemijo ima še posebno nalogo, da raziskuje premog, koks in pirat. Doslej je že raziskal in okarakteriziral uporabnost številnih domačih in inozemskih premogov za predelavo v metalurški koks in druge možnosti za oplemenitenje. Te recepte za proizvodnjo koksja sestavlja in preizkuša inštitut v svoji poljski koksarni, rezultate pa posreduje koksarna v Lukavcu in Zenici.

Oddeleku za organsko kemijo je še posebej zaupana kemija steroidov in digitalisa. Več ali manj je končane študije o pridobivanju steroidov in alkaloidov nam bodo omogočile, da bomo v kratkem času doma izdelovali dragocene medicinske preparate.

Oddelek za biokemijo in mikrobiologijo se še posebej ukvarja s proučevanjem mikrobiološkega izkoriščanja odpadkov lesa in slame ter pridobivanja vrlokovredne živinske krme. Oddelek je proučil in sestavil postopek za vskladkorjenje odpadkov koruzne slame. Na tem pridobljivem materialu gojijo z beljalkovnimi bogate mikrobre, ki so namenjene za živinsko krmo.

Razen teh praktičnih uspehov so se sodelavci inštituta že uveljavili z vrsto znanstvenih raziskav, katerih rezultate so pričeli deloma naše, deloma pa tudi inozemske strokovne revije.

Miloš Stamatović, polkovnik

Zgled človeka in ustvarjalca

(Nadaljevanje s 3. strani)

našega razvoja proučevati in analizirati, da je treba analizirati gospodarske zakone razvoja pa splošno in način njihove uporabe v naših razmerah. Poudarja, da je treba popolnoma zapustiti delovnim ljudem in njihovem samoupravljanju ter veriti delovnega človeka v socializem. Nenehoma je poudarjal in v marsičem pripomogel, da raznih vprašanj nismo obravnavali praktično in tehnokratsko, marveč politično in gospodarsko. Opozarjal je na nujno potrebno sodelovanje med gospodarskimi organi, univerzami in uglednimi strokovnjaki, dajal je pobudo in pospeševal organiziranje gospodarskih in tehničnih inštitutov, si prizadeval, da bi omogočil, da bi bile sodobna znanstvena literatura in izkušnje dostopne našim ljudem, boril se je proti ozkim pojmovanjem in nepojmovanju, za razširitev znanstvenega dela, za znanstveno obravnavanje problemov itd.

Kidrič je tudi sam vse temeljito proučeval in delal, zato je to tudi zahteval od svojih sodelavcev. V prazvih je nastopal temeljito pripravljen in odločen. Njegova teoretična dela so sad življaja osebnega dela, proučevanja in razprave. Zahteval je pripombe h konceptom svojih

teoretičnih del in se ježil, če mu jih niso dali.

»Ne glejte v meni predsednika, marveč Kidriča, človeka, ki se lahko zmoti,« je govoril ob posameznih priložnostih.

Kidričevo teoretično pojasnjevanje nekaterih vprašanj, bodi v razpravah, bodi v člankih, je samo po sebi zahtevalo intenzivno teoretično poglabljanje z njim sodelujočih ljudi. To je bila moralna obveznost, da so lahko z njim sodelovali. Še več, to je bil imperativ, da bi lahko delali in napredovali. Mislim, da je največja zasluga ranjkega Kidriča, da so se najširše množice delovnih ljudi Jugoslavije, ne pa zgolj ožji krog gospodarskih in drugih kadrov, seznanile z osnovnimi vprašanji teorije in prakse naše gospodarske graditve. Njegova zasluga je, da so prišla med ljudi in prakso najbolj zamotana vprašanja gospodarstva iz profesojskih učbenikov, razprav in klasikov ter ozkega kroga strokovnjakov ter postala lastnina širokega kroga naših delovnih ljudi in da smo videli njihovo uporabo v naših razmerah. Večidel je tudi njegova zasluga, da lahko zdaj delavski svet in delovni kolektivni razpravljajo o zamotanih vprašanjih obratovanja podjetij, o odnosu podjetij do trga, krajevne in širše skupnosti in ne le da razpravljajo, marveč

da tudi uspešno vodijo podjetja.

»Jugoslovanske izkušnje z delavskim upravljanjem so za nas, za našo demokracijo pot razvoja in za naše gospodarske uspehe zelo važne. Te izkušnje so pomembne tudi na mednarodnem tlorišču za delovne ljudi sploh. Zato je treba delavsko upravljanje gospodarstva izpopolnjevati in proučevati,« je opozarjal Kidrič.

Veliko teoretično bogastvo, ki ga je zapustil Boris Kidrič, smo sicer zaželi zbrati, ni pa še dokončno zbrano in urejeno. Za zdaj je samo delno objavljeno v njegovih knjigi ter revijah in člankih, mnogo pa je ostalo neobjavljenega po zapisnikih Gospodarskega sveta. Glavnega odbora ZB, CK ZK Slovenije, v stenografskih zapisnikih s predavanj v Višji partijski šoli, v višjem gospodarskem tečaju in na mnogih drugih mestih. Po mojem mnenju bi bilo treba vse to gradivo čimprej sistematizirati, urediti in objaviti. To je dragocena dokumentacija o etapah našega razvoja in o poti graditve naše dežele. In še več, to je temelj za nadaljnje proučevanje našega gospodarstva in novega gospodarskega sistema, koristen ne le za nas Jugoslovane, marveč za marksistično teoretično misel sploh in za prakso socialistične graditve posebej.

Potovanje v Ankaru

Popolna enodušnost, s katero spremljajo naši narodi svojega predsednika na poti v Ankaru, je naraven pojav, kakor je naravno tudi prijateljstvo med obema deželama, Turčijo in Jugoslavijo.

Različni po svoji zgodovinski usodi in sedanjih oblikah življenja imajo narodi Turčije in Jugoslavije mnogo stikišč, podobnosti in skupnih koristi. Razmeroma malo razviti, v svetu velikih in razvitih dežel, stojijo pred enako težavno nalogo, da se hitro in kar najbolj z lastnimi silami povzpno v vrsto gospodarsko razvitih dežel. Razmeroma šibki v svetu močnih stojijo pred težavno nalogo, da ohranijo svojo neodvisnost. To je navezalo ene na druge in to je skovalo trdne temelje za prijateljske in zavezniške stike.

Kako plodno je lahko sodelovanje med našima dvema deželama, vidimo lepo po gospodarskih stikih. Izmjena blaga se od leta 1950 razvija skokoma. Vsem ko je leta 1950 znašala v obeh smereh manj ko milijon dolarjev, se giblje zdaj na ravni 10 milijonov (lani smo v obeh smereh dosegli izmenjavo vrednosti 46 milijonov dolarjev).

Perspektive na gospodarskem področju se širijo tudi v mnogih drugih oblikah gospodarskih stikov, kakor so rečni in pomorski promet, tehnična pomoč itd., enako pa se odpirajo tudi perspektive na drugih področjih, kulturnem, športnem itd.

Toda moment, ki je narekoval sodelovanje na vojaškem in obrambnem področju, je bil in ostal glavni. Skupna nevarnost, nevarnost pred istim, močnim agresorjem, to je bila in ostala okoliščina, ki je privedla do absolutne nujnosti in neodložljivosti sodelovanja in ki zdaj narekuje, da se takšno sodelovanje nadaljuje. Iz te nujnosti se je rodila ankarška pogodba treh balkanskih dežel, Grčije, Turčije in Jugoslavije, ta nujnost je cement, ki nerazdružljivo veže tri naše dežele.

Naravno je torej, da je tu sodelovanje na področju obrambe v vsakem oziru tristranskega značaja in da je bilo doslej na prvem mestu. Predstavniki treh generalštabov so imeli več sestankov, na katerih so določili načela trojnega sodelovanja v mirnem času in za primer agresije proti našim državam.

Prvenstvenost sodelovanja na področju obrambe je odsev izključno objektivnega položaja in želje treh dežel, da store vse, kar je v njihovih močeh, da si zagotovijo varnost in neodvisnost. Ta želja ne izvira iz kakršnihkoli

drugih, nedemokratskih ali nemirovljubnih teženj. To dokazuje vsa politika ankarške skupine držav kot celote. Vsi njihovi skupni ukrepi in akcije so bili preračunani zgolj in izključno na ohranitev miru in njihovemu delu sveta. Značilen primer takšne politike je skupno stališče treh držav nasproti najšibkejši nasprotniški balkanski deželi, nasproti Albaniji, glede katere je bilo na atenskem zasedanju treh ministrov izrečno in javno podarjeno, da ustreza ciljem ankarške skupine držav neodvisna in svobodna Albanija. (Isti duh je prišel do veljave tudi v postopni normalizaciji odnosov med posameznimi deželami, ki so podpisale ankarško pogodbo, in deželami vzhodnega bloka, v normalizaciji, katere posamezne faze vsake teh dežel so našle odobravanje ostalih partnerjev.)

Od dneva, ko je bila sklenjena ankarška pogodba, se je na svetu marsikaj spremenilo. Mednarodna napetost je popustila. Hladna vojna se spreminja v oborožen mir. Ankarška skupina dežel je lahko ponosna, da je primogla k takšnemu razvoju dogodkov. Zavedamo se, da je bil ta prispevek možen prav zaradi omenjenih dveh značilnosti: prvič, zaradi čvrstosti in neomajnosti v vprašanjih, nanašajočih se na varnost, kar se zrcali v živahni dejavnosti na področju priprav na obrambo pred morebitno agresijo, in drugič, zaradi dosledne miroljubnosti in demokratskosti v mednarodnih stikih, ki se zrcalita v dejavnosti v smeri zmanjšanja mednarodne napetosti. Splošna orientacija, ki je rodila tako pozitivne sadove, je bila torej pravilna. V skladu z njo je treba v nekoliko spremenjenih razmerah iskati konkretno vsebino prihodnjih skupnih ukrepov trojnega sporazuma, da bi pripomogel k preobrazbi oboroženega mira v takšen mir, ki bi dopuščal in omogočil postopno splošno omejitve oboroževanja.

Eno izmed sredstev, o katerih ne more biti nobenega dvoma, je utrjevanje turško-jugoslovanskega sodelovanja in sodelovanja vseh treh balkanskih držav na načelih, na katerih je slonelo in še stoni.

Odhod našega predsednika v eno izmed podpisnic ankarškega sporazuma, v Turčijo, je izraz takšne miroljubne politike, tako Jugoslavije, katere najvišji predstavnik je odpotoval na obisk, kakor tudi Turčije, ki ga je na obisk povabila. Ta obisk bo nedvomno znatno koristil našemu sodelovanju, mu dal novo pobudo in s tem prispeval k njegovim razširitvi in poglobitvi.

Aleš Bebler

Izjava g. Agaha Aksela

Ankara, 10. apr. (Tanjug). Turški veleposlanik v Beogradu g. Agah Aksel je prispel sinoči v Carigrad. Ob tej priložnosti je dal izjavo za časnik »Jeni Sabah«, v kateri je izjavil, da so odnosi med Turčijo in Jugoslavijo zelo prijateljski in da jih bo obisk maršala Tita v Turčiji še bolj okreplil.

Govorec o trgovinskih odnosih med obema državama je g. Aksel dejal, da so sporazumi malo spremenili in da bodo te spremembe objavili čez nekaj dni. V zvezi z vprašanjem premoženja turških državljanov v Jugoslaviji je pripomnil, da se turška delegacija že dalj časa mudi v Jugoslaviji in da upa, da bodo sedanji razgovori kmalu ugodno zaključeni.

Radoš Jovanović je obiskal Stefanopolosa

Atene, 10. aprila (Agencija Atene). Jugoslovanski veleposlanik v Atenah Radoš Jovanović je obiskal danes grškega zunanjega ministra Stefanopolosa. Razgovarjala sta se o splošnem položaju in o bližnjem obisku maršala Tita v Grčiji.

Etiopska vojaška misija odpotovala v Jugoslavijo

Addis Abeba, 10. apr. (AFP). Danes je iz Addis Abebe odpotovala z letalom v Beograd etiopska štirilaska vojaška misija na čelu z divizijskim generalom Mengekom Maredom, ki se bo mudila v Jugoslaviji dvajset dni.

Protokol o blagovni izmenjavi med Jugoslavijo in Turčijo podpisan

Medsebojne blagovne pošiljke bodo dosegle vrednost 80 milijonov dolarjev

Beograd, 10. apr. (Tanjug). Danes so v Državnem tajništvu za zunanje zadeve podpisali protokol o blagovni izmenjavi med FLRJ in republiko Turčijo za čas od 1. aprila 1954 do 31. marca 1955. Protokol sta podpisala državni svetnik v Državnem tajništvu za zunanje zadeve dr. Stane Pavlič ter opolnomočeni minister turškega zunanjega ministrstva g. Seta Iksel.

V novih blagovnih listah, ki so priložene podpisane protokolu, je predvideno nadaljnje povečanje medsebojnih blagovnih pošiljk, ki bodo v tem razdobju na obeh straneh dosegle vrednost 80 milijonov dolarjev.

Jugoslavija bo izvažala v Turčijo zlasti les in lesne izdelke, tekstil, cement, razne izdelke kovinske in elektroindustrije, kemikalije, polizdelke in gotove proizvode iz harvastih kovin, drobne kovinske izdelke, dalje razne stro-

Čutim veliko zadovoljstvo v zvezi z radostnim dogodkom

ko nas bo obiskal Njegova Ekselencija predsednik Tito

Ankara, 10. aprila. Posebni dopisniki »Borbe«, »Politike« in agencije »Jugopress« so naprosili predsednika republike Turčije za izjavo o bližnjem obisku predsednika FLRJ. Iz kabineta predsednika republike Turčije so dobili tale odgovor:

»Gospodje dopisniki »Borbe«, »Politike« in agencije »Jugopress« so, vsak zase, naprosili predsed-

nika Djelala Bajara za izjavo v zvezi z bližnjim obiskom Njegove Ekselence predsednika Josipa Broza-Tita. Vsebina njihovih vprašanj je bila:

Kakšna so čustva Vaše Ekselence v zvezi z bližnjim obiskom predsednika Josipa Broza-Tita v Turčiji in kako gleda Vaša Ekselencija na perspektivo sodelovanja med našima deželama in okrepitve sedanjih stikov med tremi državama, podpisnicami ankarške pogodbe?»

Predsednik Djelal Bajara je srečen, da lahko da odgovor, ki bo imel značaj sporočila, namejnjenega vsemu tisku in ljudstvu prijateljske dežele. Sporočilo predsednika Djelala Bajara se glasi:

»O tem so me zadnje dni često vpraševali. To me dela srečnega, ker dokazuje, da važnost in pomen uradnega obiska Njegove Ekselence predsednika Jugoslavije, prijateljske in zavezniške dežele, v naši deželi pravično ocenjujejo. Razen tega čutim veliko zadovoljstvo, da se mi ponuja prilžnost, da lahko izrazim svoje misli in čustva v zvezi s tem radostnim dogodkom.

Obisk, s katerim nas bo počastil Njegova Ekselencija poglavar jugoslovanske države, vzbuja v Turčiji veliko zanimanje. Temu obisku pripisujemo neprimer- no večjo važnost, kakor je važnost običajnega prijateljskega obiska. Glavni razlogi so zelo odlična osebnost našega gosta in pomen, ki ga pripisujemo razvoju naših stikov z Jugoslavijo.

Osebo smatram za veliko izjemnost, da se bom lahko sestal s predsednikom republike Josipom Brozom-Titom, velikim in energičnim državnikom, in da bom lahko z njim izmenjal misli o mednarodnem položaju, zlasti o o problemih, ki zanimajo naš dve deželi.

Stiki med Turčijo in Jugoslavijo so na poti, da dosežejo popolnost, tako obojestransko kakor tudi v okviru tristranske ankarške pogodbe. To med drugim potrjujejo tudi dejstva.

Mi menimo, da je ankarška pogodba veren izraz idealov Ustanove listine Združenih narodov in eden bistvenih temeljev naše zunanje politike, sloneče na načelih kolektivne varnosti. Zato želimo, da bi se ta paket dan za dnem krepil, ker se zavedamo, da nam to nalagajo skupne koristi. Nobenega dvoma ni, da je tristranska pogodba sad dejanskih potreb in geopolitičnih ozirov.«

Predsednik republike Turčije Djelal Bajara

Predsednik Tito na palubi »Galeba«

Zanimanje tuięga tiska za obisk maršala Tita v Turčiji

Beograd, 10. aprila. (Tanjug). Tuji časniki in časopisne agencije posebej veliko pozornost odohodu predsednika republike Josipa Broza-Tita na uradni obisk v Turčijo, kamor je odšel na povabilo predsednika turške republike Djelala Bajara.

Pariški »Mondes« poudarja ob obisku maršala Tita v Turčiji in v zvezi z bližnjim obiskom v Grčiji, da bo »dvojni potovanje« omogočilo šetu jugoslovanske države, da s turškimi in grškimi državni ki razpravlja o balkanski zvezi in o sredstvih za nadaljnjo krepitve vojaškega sodelovanja, ostvarjenega pred dvema letoma s podpisom trojnega prijateljskega sporazuma.

»France Solr« priložuje poročilo svojega dopisnika iz Aten, ki piše, da bodo razgovori maršala Tita v turškem glavnem mestu pomenili predvsem izmenjavo gledišč o sploš-

nh mednarodnih problemih in svetovnem položaju. »Vodja jugoslovanske države«, nadaljuje časnik, »bo obravnaval s turškimi državni ki tudi uspehe, dosežene v okviru ankarškega sporazuma.«

Govorec o vojaškem sodelovanju treh balkanskih držav poudarja »France Solr«, da so razgovori predstavnikov treh generalštabov ogromno napredovali v smeri rešitve vseh tehničnih podrobnosti. Časnik poudarja, da bo obisk predsednika Tita, otvoril novo dobo tesnejšega sodelovanja med Turčijo in Jugoslavijo na vseh področjih.

Tudi večina londonskih časnikov priložuje vesti o odhodu maršala Tita na prijateljski obisk v Turčijo. »Daily Telegraph« in »Daily Mail« objavljata na prvi strani poročili svojih dopisnikov o obisku predsednika republike. Agencijska poročila o tem obisku so objavili tudi časniki »Daily Express«, »Daily Herald« in »Manchester Guardian«.

Poudarjajo, da bo maršal Tito gost predsednika turške republike Bajara, piše med drugim londonski »Times«: »Pričakovati je, da bodo razgovori med dvema predsednikoma in njunimi svetovalci zajeli široko področje gospodarskega in vojaškega sodelovanja, ki ga določa marea lani med Turčijo, Grčijo in Jugoslavijo podpisani prijateljski sporazum.« Časnik tudi navaja, da spremlja predsednika republike državnih tajnik za zunanje zadeve Koča Popović. Tuja agencija in časniki objavljajo tudi izjavo, ki jo je predsednik republike Josip Broz-Tito dal na prošnjo direktorja Tanjuga za jugoslovansko javnost pred odhodom na obisk v prijateljsko Turčijo.

ZANIMANJE TURŠKE JAVNOSTI ZA OBISK PREDSEDNIKA TITA NARASČA

Titov obisk pri Djelalu Bajaru pomemben prispevek k zgradbi miru

Maršal Tito uživa med turškimi množicami izjemen ugled in spoštovanje

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

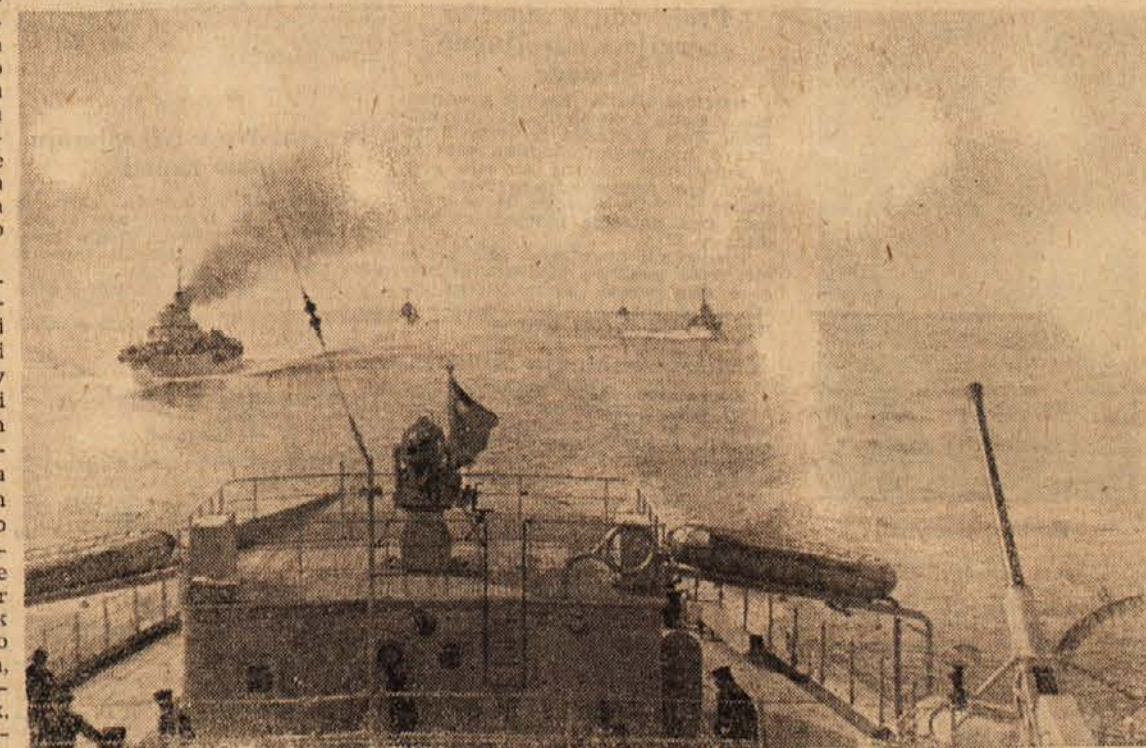
Ankara, 10. aprila. Zanimanje turške javnosti za obisk predsednika republike Tita v Turčiji je še bolj naraslo, odkar so objavili dokončne podatke o datumu njegovega prihoda in o programu njegovega bivanja v Ankari in Istanbulu. Prebivalci Istanbula, ki imajo že nekaj dni priliko spremljati vsak dan po časnikih in radiu vesti o bližnjem obisku, pričakujejo, da bodo od jutri dalje v »Velikem kinu« v središču Istanbula gledali serijo izrezkov iz jugoslovanskih dokumentarnih filmov, v katerih se pojavlja maršal Tito. Včeraj pa so se začele skupine mimoidojećih zastavljati na tistih krajih, kjer grade slavoloke, skozi katere bo vozil svečan sprevod avtomobilov, ko bo predsednik jugoslovanske republike prispel semkaj v ponedeljek zvečer.

Turška direkcija za tisk pri predsedstvu vlade je ukrenila vse potrebno, da bi omogočila neovirano in čim plodnejše delo turškim in jugoslovanskim kinoreporterjem, ki bodo snemali dokumentarne filme o tem dogodku. Zagotovili so tudi neposredno seznanjanje jugoslovanskih radijskih poslušalcev, ki bodo redno po jugoslovanskem radiu lahko poslušali poročila s kraja samega. Skupini petnajstih jugoslovanskih novinarjev, ki so že prišli deloma v Ankaru, deloma pa v Istanbul, so olajšali, da čim hitreje in zanesljivo pošiljajo dopise svojim uredništvom.

Turški radio in časniki, ki danes priložujejo z velikimi naslovi izjavo maršala Tita na ladji »Galeba«, so pripravili vse, da bi med bivanjem maršala Tita v Turčiji kar najbolj zadovoljili zanimanje svojih poslušalcev in bralcev, ki je veliko. To zanimanje je toliko večje, ker turška javnost razume v celoti pomen tega obiska. Javnost ve, da bo obisk predsednika FLRJ po obliki protokolarnem, toda v bistvu ne zgolj vljudnostem, kot so sicer često protokolarni obiski. Obisk bo imel uradni značaj, vendar bo njegov pomen povečan s tem, ker je to obisk prijatelja. Ta prijatelj pa je maršal Tito, človek, ki med turškimi množicami uživa izjemen ugled in spoštovanje. Ta ugled maršala Tita in za-

narjev in raznih strokovnjakov — vzbudili v turški javnosti tolikšen odziv. Vsak obisk iz Jugoslavije je povečal med turškimi množicami občutek gotovosti, utrdil zaupanje, s katerim te množice gledajo v prihodnost. Vedo, da je vsak nov stik med odgovornimi osebnostmi obeh držav nov kamen, vzidan v zgradbo miru, in da bo pričakovani obisk predsednika FLRJ pri poglavarju turške države prispeval, da bo ta zgradba postala čim trdnjša. To njihovo prepričanje je potrdila tudi današnja izjava, ki jo je za jugoslovansko javnost dal predsednik turške republike Djelal Bajara. D. Timotijević

narjev in raznih strokovnjakov — vzbudili v turški javnosti tolikšen odziv. Vsak obisk iz Jugoslavije je povečal med turškimi množicami občutek gotovosti, utrdil zaupanje, s katerim te množice gledajo v prihodnost. Vedo, da je vsak nov stik med odgovornimi osebnostmi obeh držav nov kamen, vzidan v zgradbo miru, in da bo pričakovani obisk predsednika FLRJ pri poglavarju turške države prispeval, da bo ta zgradba postala čim trdnjša. To njihovo prepričanje je potrdila tudi današnja izjava, ki jo je za jugoslovansko javnost dal predsednik turške republike Djelal Bajara. D. Timotijević

»Galeba« je odplul iz Splita; na poti v Turčijo ga spremljajo štirje rušilci

PREJŠNJI TEDEN po svetu

Incidenti v Palestini pred Varnosnim svetom

Ronec palestinske vojne in premirje med Izraelom in arabskimi državami nista prinesla niti popolnega mira na mejah niti niso uredila medsebojnih odnosov.

Jah proti posameznim državam so imele vsaj na videz polne roke dela. Tudi Varnostni svet se je ukvarjal s temi problemi.

še eno sejo obravnavanju položaja v Palestini. Sio je za pritožbo Jordanije proti Izraelu zaradi incidenta pri Nahalinu in za štiri izraelske pritožbe proti Jordaniji.

Zatišje

Romletja britanskih, francoskih in ameriških strokovnjakov sestavila v Parizu osnutek odgovora na sovjetsko noto z dne 1. aprila.

Do obdobja tvarine, ki jo obravnava, bolj skrbno proučiti? Mar so se pojavile težave pri sestavljanju skupnega odgovora?

Sovjetski visoki komisar nasprotuje sklepom avstrijske vlade

Dunaj, 10. apr. (Tanjug). Po daljšem premoru se je sovjetski visoki komisar ličev na včerajšnji seji Zavezniškega kontrolnega sveta postavil po robu sklepom avstrijske vlade.

Nov italijanski politični svetnik pri ZVU v Trstu

Rim, 10. aprila. — Associated Press poroča, da je italijanska vlada sinoči imenovala Cristoforo Fracassi za novega italijanskega političnega svetnika pri anglo-ameriški vojaški upravi v Trstu.

PRED SESTANKOM BIROJA AZIJSKE SOCIALISTIČNE STRANKE

Z ZKJ moramo ustvariti program »prijateljskih sil«

je izjavil indijski delegat dr. Lohija dopisniku Tanjuga New Delhi, 10. apr. (Tanjug). V zvezi z bližnjim sestankom biroja azijske socialistične konference je indijski delegat in generalni tajnik narodne socialistične stranke Indije dr. Ram Manohar Lohija izjavil dopisniku Tanjuga, da se mora biro ukvarjati predvsem z vprašanjem vloge azijskih držav v mednarodnih odnosih.

Razprava o svobodi informacij

New York, 10. apr. (Tanjug). V Gospodarsko-socialnem svetu OZN se je začela splošna debata o svobodi informacij.

Da bi našli skupno potezo treh vlad s takimi učelom, je treba dokaj diplomatske spretnosti, proučijo in realističnega mišljenja.

Ne da bi posegli globlje v problem izraelsko-arabskih odnosov, imamo tudi tokrat viš, da se tudi glede tega problema veselite bore predvsem za svoje koristi.

AFERA MONTESI

Novi dokazi o korupciji in nemorali visokih rimskih krogov

Skandalozna odkritja naraščajo, čeprav se vlada in preiskovalni organi trudijo, da o njih ne bi preveč pisali

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Rim, 10. aprila. Kriminalistična zadeva Montesi in špekulantsko-korupcionaška zadeva Montagna sta še vedno formalno ločeni, čeprav sta tesno povezani med seboj.

Kar zadeva afero Montesi je Adriana Bisaccia, priča, ki je do slej vztrajno molčala, izjavila, da je bila ljubica Pierra Piccionija, sina zunanega ministra. Ta izjava bi utegnala biti odločilna.

prilobila revija »Europeo«, je Adriana Bisaccia obdvojila samo sebe, da je nora in da si je v napadu norosti izmislila svojo zgodbo s Pierrrom Piccionijem.

Toda naslednji dan je prišel protiduarec: v poslanici, ki jo je gram v enaki meri in dosledno uveljavili na obeh kontinentih.

Hkrati opozicijski tisk najde vsak dan nove dokaze o povezanosti visokih funkcionarjev z zlobami Montagne. Tako so objavili, da je Montagna vodil na Siciliji predvolilno kampanjo za vladdno stranko skupaj z ministrom Aldisijem.

Z VSEH STRANI SVETA

OZN Komisija za pravice žensk zaključila delo New York (AFP). Sinoči je komisija OZN za pravice žensk zaključila delo.

ZDA Brownell se boji komunistov Washington (AFP). Ameriški praprosodni minister Brownell je opozoril včeraj na nevarnost, ki jo pomeni 25.000 članov KP ZDA, ter predlagal

FRANCIJA Po Lanielovi izjavi Pariz (AFP). — Večina francoskih parlamentarcev sodi, da je včerajšnja Lanielova izjava o indokini pomembna iz dveh razlogov: prvič, ker Laniel želi proučiti možnosti, ki bi jih utegnala nuditi bližnja ženevska konferenca, in drugič, ker bi odobrila internacionalizacijo spopada samo, če ta diplomatski sestanek ne bi uspel.

NIKARAGUA Somoza o zaroti Managua (AFP). Predsednik Nikaragve general Somoza je obdvojil izjavo konzervativnega strankarja Cía Mora, da je bil voditelj zarote, katere namen je bil strmoglaviti Somozo. To so oblasti preprečile.

SPANIJA Poslaništvo v Gibraltaru bodo zaprli Madrid (AFP). Španska vlada je sklenila, da bo 1. maja zaprla svoj konzulat v Gibraltaru.

INDOKINA Vojna vlada Saigon (AFP). Sinoči so ustanovili vojno vietnamsko vlado na čelu s cesarjem Bao Dajem. V vladi bodo začelo ministri predsednik, notranji minister, obrambni minister, minister brez listine in še kabineta Bao Dajev vlade ter načelnik generalštaba.

Podpredsednik Saragat

Ko se je po dolgi porodni krčih pojavila nova italijanska vlada, se je znašel v njej tudi voditelj italijanske socialnodemokratske stranke Saragat.

Da bi dokazal to »otpljivo dejstvo«, je Saragat poklical na pomoč tudi teorijo. Moč dokazuje, da je tradicija krščanske demokracije najboljša podlaga za ohranitev socialnih in političnih sil Italije, da je vključitev v takšno vprgo najboljši način, da se ustvari »kriza orientacije v Nenulji stranki. Sele pozneje bi se baje mogla parlamentarna podlaga razširiti na vse socialiste.

Saragat se je pridružil novi koaliciji ne glede na to, da demokršćanska desnica že od začetka ostro odklanja Saragat-Scelbov »socialistični program« in kljub temu, da je bilo že med pripraviljanjem nove garniture jasno, da bodo demokršćjani po

Napredne sile na svetu so se že zdavnaj naučile in na lastni koži spoznale, da so zmeraj imele samo škodo od sodelovanja po vsej sili in v vseh akcijah, ki jih začne buržoazija, da bi rešila svoj družbeni red.

zaslugi Saragatove podpore sklenili zvezo s monarchisti in drugimi, kjer koli in kadarkoli jim bo to potrebno.

Pustimo zdaj ob strani vprašanje, ali gre tu za lužje »dosiednega idealizma« Saragata ali pa za zavestno demagoško nepobojljivo kamelona Saragata. O tem naj spregovori svojo bodo delovno ljudstvo Italije. Eno pa lahko rečemo že zdaj, namreče, da ni dvoma, da je Saragat s svojim znanim sklepom, da bo vstopil v Scelbovo vlado, še enkrat omogočil odgoditi zelo perečo krizo v Italiji in razčiščiti nejasni položaj. S tem je sicer pripomogel, da so italijanskim kominformovcem malo bolj pogledali na karte, hkrati pa je zadal hud udarec resnim demokršćkim silam v vrstah Nenulji stranke in na splošno, ker je Nenulji in Togliattiju dovolil, da se v perspektivi predstavljata za edino protifašistično alternativo v Italiji. Prvo to je hkrati voda na miln težavam po razširitvi sedanje Scelbove koalicije na monarchiste in druge.

Demokršćanski časniki niso varčevali z oadmibanjem Saragatovega glasnega razmišljanja. Hkrati so apelirali na socialno demokracijo, poučarjajoč, naj pozabi na svoje stane stike in na občutek manjvrstnosti in spozna, da je zaščita demokršćkih ustanov tudi v interesu socializma.

V svojem gasilu »Giustizia« z dne 25. februarja pravi Saragat, da morajo italijanski socialni demokrati braniti sedanje demokršćne ustanove na drugi strani pa pristiti meščanske stranke, da bodo imele pred očmi socialistične cilje.

Prvi sestanek komisije za razorožitev je vzbudil v krogih OZN ugoden vtis. Večina članov komisije je sprejela predlog britanskega delegata Dixona o ustanovitvi podkomiteja, v katerem bi bili predstavniki Kanade, ZDA, Francije, Velike Britanije in SZ. Naloga tega podkomiteja bi bila neuradno obravnavati vprašanje razorožitve. Sovjetski delegat Višinski je izjavil, da bo obrazložil svoje stališče o teh predlogih na prihodnji seji.

Proizvodnja atomske energije v miroljubne namene Hartford (USIS). Komite predstavnikov šestih ameriških držav na področju New Englanda je sestavil načrto o proizvodnji atomske energije v miroljubne namene na tem področju, kjer primanjkuje premoča, petroleja in vodne energije. To področje sodi med največja industrijska središča v ZDA.

Trditev senatorja Morseja Washington (AFP). Neodvisni senator Wayne Morse je izjavil v senatu, da so ZDA sposobne v devetih mesecih uničiti vojaški potencial SZ. Pripomnil pa je, da morajo ZDA storiti vse, kar je možno, da bi se izognili vojni.

PAKISTAN Delegacija, ki bo spremljala kralja Saudove Arabije Karadž (AFP). Iz Karadžije je odpotovala z letalom v Saudovo Arabijo pakistanska delegacija na čelu z obrambnim ministrom Azam Kanom. Ta delegacija bo spremljala kralja Saudove Arabije, ko bo 14. aprila potoval v Karadž in se potem 10 dni mudil v Pakistanu.

Parlamentarne volitve v Belgiji Bruselj, 10. apr. (Tanjug) Nad pet milijonov 800 tisoč belgijskih volivcev bo volilo jutri z neposrednim glasovanjem in po proporcionalnem sistemu 212 članov belgijske narodne skupščine ter 108 senatorjev. Glasovanje na teh volitvah je obvezno. Vsak volivec, ki neupravičeno ne bo glasoval, bo kaznovan z denarno globo. Če ne bo mogel plačati, bo zaprt.

VZGOJA NAŠIH OTROK

Ze doma lahko preprečimo razlike

Otroci so se vračali iz šole. Iznemada so se ustavili, ker je nastal hud prepir med nekim dečkom in deklico. Vzrok je bil zelo naiven. Prepir bi brzokone ponehal, če ne bi neki starejši človek vprašal dečka: »Ali si fant ali nisi? Kje imaš roko?« Deček ga je pogledal, zatem pa ponosno izbočil prsa in navajal s stisneno pestjo na deklico. Udarci so padali, možakar pa je stal in ga bodril.

Na sestanku društva prijateljev mladine je neka mati z negodovanjem pripovedovala ta primer. Zahtevala je odgovor na vprašanje, kako je treba vzgajati dečke in deklice v duhu enakopravnosti.

To vprašanje ni le zanimivo, marveč tudi kočljivo. Neredko se dogaja, da brat zapoveduje sestrici, češ naj mu opravi to ali to delo. Ne vidi pa, da je s tem napravil napako. Meni, da je vreden pozornosti in si ne prizadeva, da bi si pozornost zaslužil. Od kod tako stališče otroka?

Priznati moramo, da se je staro, globoko zakoreninjeno naziranje o pooblaščenem položaju moškega ohranilo v številnih naših družinah. Izven doma sta možki in ženska popolnoma enakopravna. Ko se žena vrne domov, jo čakajo še mnoge dolžnosti. Ima družino, v kateri mora mati sama brez pomoči kogarkoli opraviti vsa gospodinjska dela, medtem ko oče nima posebnega dela. V takšnih družinah ustvarja oče vtis gospodarja, mati pa vtis podrejenega. Otroci pa neverjetno radi posnemajo svoje roditelje, in sicer najpogosteje hčerka mater in sin očeta. Kdaj pa kdaj bi sinček rad po-

magal materi, na primer ji obrisal posodo oziroma poribal pod. Boji se pa, da ga oče ne bi opozoril, da je to »žensko opravilo«, s čimer bi se strinjale tudi nekatero matere.

Se mnogo drugih primerov dokaj jasno kaže, od kod takšno stališče pri otrocih. V prodajalno igrač je na pr. mati pripeljala petletnega dečka, da bi mu ku-

pila igračko. Deček je izbral lutko. Prodajalec pa je jel nagovarjati otroka, naj vzame puško ali konja, ne pa lutko, saj je to »igračka za punčke«. Mati je bila enakega mnenja. Na šolskem dvorišču se na eni strani igrajo dečki na drugi deklice. V vrsti hodijo spredaj deklice, za njimi pa dečki. V nekaterih šolah kaznuje učitelj dečka tako, da ga posede k deklici. Tudi na ulici vidim kdaj pa kdaj odraslega človeka, ki v tem oziru nepravilno vpliva na otroke. In tako postaja razlika čedalje večja in odnosi se zaostrujejo. Pametni roditelji upravičeno negodujejo.

Kako naj se izognemo takšnim napakam in pomanjkljivostim v vzgoji naših otrok?

Ze v zgodnji mladosti navadimo otroke, da nam vselej pomagajo, ne da bi pri tem razlikovali med moškimi ali ženskimi spolom. Deček naj se nauči postlati posteljo, prištiti gumb, prav tako kot deklica - deklica pa naj se potruži spretno zabiti žebelj v zid, ali če je starejša, popravi varovalko, navadi naj se tudi drugih »moških opravil«. Vse to bo v življenju obema koristilo. Pri izbiranju igrač naj se otrok sam odloči, ali bo vzel lutko ali kaj drugega. Zlasti si moramo prizadevati, da se dečki in deklice skupno igrajo. Če se deklice igrajo skupno z dečki, postanejo pogumnejše in samostojnejše, dečki pa pri delu bolj skrbni, vestni in čisti. Pravilna razdelitev vloge v igri še najbolj izbrlje razlike, ki so jih vsilili odrasli otrokom z nepravilno vzgojo.

Ne smemo napak razumeti, da bi s takšno vzgojo uničili svojevrstnosti spola. Pravilna vzgoja zahteva, da upoštevamo telesne razlike med deklicami in dečki in zlasti v telesni vzgoji pazimo na pravilno izbiro igr in zanimanje. Deklice naj bodo deklice in dečki dečki, odnos med njimi pa odnos medsebojnega spoštovanja in prijateljstva.

Če so otroci bolj odrasli in imajo nepravilne odnose drug proti drugemu, zlasti dečki proti deklicam, je zelo važno, da roditelji ob vsaki priložnosti poudarjajo vlogo ženske v borbi, v delu, v znanosti itd. Preberejo naj jim in pripovedujejo nekaj o tem iz književnosti, zgodovine, družbenih gibanj, iz življenja. Odnos med otrokom in materjo je najprepričljivejši dokaz o dejanski enakopravnosti moškega in ženske in najboljša pot za vzgojo otrok v tej smeri.

R. Milenkovič

Obleka iz črtastega blaga

Jopico svetlega kostima, ki ga bomo nosile tudi poleti, lahko sešijemo tako, kot kaže naša slika

Letošnje barve oblek

Letošnje pomlad, ko čedalje manj nosijo stare klasične kostume, čedalje bolj pa dvodelne obleke, krila s telovniki v moškem kroju, puloverje, kratke, široke žakete in podobno, posvečajo izbiri barv veliko več pozornosti kot prej. Lahko rečemo, da skoro sploh ne nosijo enobarvnih kombinacij. Z barvnimi kontrasti hočejo napraviti učinek, čeprav barve niso intenzivne, pač pa pastelne.

Letošnje pomlad prevladujejo rožnati in svetlo sinji odtenki, ki zlasti ustrezajo sivim in temno-modri barvi. Rumeni odtenki in blagovi barve resede ustrezajo rjavim barvam. Črna barvo uporabljajo le za kombinacije in razne neogibno potrebne drobniarje, kot so torbice, rokavice, čevlji. Toda tudi te stvari v zadnjem času izdelujejo v pastelnih barvah.

Modro barvo zlasti radi nosijo za kostume iz flanelne in obleke iz blaga, na katerih je glavni okras velik bel ovratnik iz bombažnega piškeja ali platna.

Karirane tkanine čedalje manj nosijo. Namesto njih bolj progaste tkanine. Iz njih izdelujejo ne samo bluze in obleke, temveč tudi kostume.

OJ PREDI, DEKLE, PREDI...

Se danes v tihih zimskih dneh lahko brni v skrbnem kmečkem domu v Beli krajini kolovrat in skozi navidez okorne prste neslišno brzi hodna nit iz povessa lanene ali konopljene preje. Ko pridna predica naprede dovolj klopčičev, pride v hišo tkalec z ročno stavljajo, da natke hodnega platna za rjuhe, robače in breguše za vso družino.

To tradicijo spretnih in pridnih rok slovenskih žena in deklet je že pred vojno izbral domačin tuji kapital in zgradil v Sloveniji moderne predilnice in tkalnice za volno in bombaž. Ker ima tekstilna industrija bodočnost, se je v novi Jugoslaviji ustanovilo tudi nekaj industrijskih in srednjih tekstilnih šol, tako v Mariboru, Kranju, Dugi Resi, Leskovcu itd. Te šole imajo svoje internate in lastne proizvodne

delavnice, tako da dobi gojenec potrebno teoretično in praktično znanje. Triletna industrijska tekstilna šola v Mariboru zahteva za vpis nižjo gimnazijo. Njeni absolventi so strokovni delavci v tekstilni industriji. Tekstilni tehnikum v Kranju je srednja strokovna šola in njeni absolventi postanejo tekstilni tehniki, torej bodoči srednji vodstveni kader v tekstilni industriji. Učenci industrijske tekstilne šole spoznajo med študijem vse faze tekstilne proizvodnje od predenja in tkanja do oplemenitenja tkanice.

KAJ DELA PREDICA?

Predica dela na predilnih strojih, kjer iz bombažnih vlaken različnih dolžin, kar zavisi od kakovosti bombaža, prede odnoso vleče in tanjša nit na fleyer stroju. Njena naloga je predvsem, da nadzoruje strojni proces, da se odvija brez motenj, da menja prazne bobne bombaža s polnimi in odvzema polna vretena in jih zamenjuje s praznimi, da zveže pretrgano nit itd. Razen tega čisti s stroja in s tal odpadni bombaž ter pokliče predilnega mojstra, če se pojavljajo okvare in zastoji v stroju. Predilni mojster mora napake takoj popraviti, da gre produkcija nemoteno dalje.

PREDICA MORA BITI

zdrava, srednje močne konstitucije, ne sme nagibati k tuberkulozi, mora imeti zdravo srce, noge in stopala. Spretni, tanki prsti, ki se ne potijo in urni ter okretni gibi. Potreben je tudi dober vid in normalen sluh.

DUSEVNE SPOSOBNOSTI IN LASTNOSTI

Povprečna inteligentnost, valjujoča pozornost s trenutnimi vstavki koncentracije, dober pomnec za števila, po značaju zanesljiva, marljiva, skrbna in

vztrajna; umerjen temperament, ki nagiba k monotoniji. Ihtavost in nevrotičnost zavira kakovost izdelkov.

LAHKO NAPREDUJE

v prvo delavko, mojstrico, obratovodkinjo, tekstilno tehničarko. Sorodni poklici so: vsi poklici v tekstilni stroji, tako pri predelovanju bombaža, volne, svile ali umetnih tekstilnih vlaken in poklici v proizvodnji nogavice in trkotaže. B. B.

Ivan Sojč; Predica

Spomladi naberimo popke in mlado listje

Zdaj je čas za nabiranje popkov in mladega listja breze. Iz njih lahko naredimo zelo dobra sredstva za nego las, predvsem olje. Neposušene popke in listje damo v stekleno posodo (najprimernejša za to je steklenica zelene ali rjave barve) in nanje nalijemo rastlinsko olje (sončnično ali olivno). Steklenico postavimo na topel kraj, po možnosti na sonce 5 do 6 tednov. Nato olje skozi prtiček odcedimo, usadimo pa stisnemo med dvema deskama. Olje pustimo stati na zravnem kraju še dva tedna, zatem pa ga ponovno precedimo. Brezovcovo olje uporabljamo, kadar lasje izpadajo, slabo rastejo ali se ne svetijo. Nekaj kapljic ga dva do trikrat tedensko utremo v lasišče. V hujših primerih lahko olje uporabljamo vsak večer. Lasno vodo naredimo iz enega dela olja in petih delov razredčenega alkohola.

dela in korenino na drobno sesekljati. Sušiti jo je treba v senci. Čaj iz korenine pripravimo prav tako kakor čaj iz popkov črnega topola. Uporabljamo ga za obloge, da bi bila koža čim bolj odprna. Obravno vodo lahko uporabljamo vsak dan po umivanju ali čiščenju obraza. Zmešamo jo iz dveh tretjin čaja in enega dela čistega alkohola. Uporabljamo jo lahko tudi po lrtiju, ker je mnogo boljša kakor kolonjska voda. Posušeno in zmleto korenino srčnika devama na gnojne izpuščaje ali zmešamo v kašo z nekoliko alkohola na izpuščaje, ki se naredo med menstruacijo.

Ovete na ljubljanskem trgu

Vrt je oživel

Letos je dovolj ugodna vremena za delo na vrtu. Vzlic temu pa ne smemo zamuditi nobene priložnosti. Vse gredice, ki smo jih v jeseni globoko prerahljali, prerahljamo in zravnjamo z smeznimi grabljami. Nikakor ne smemo jeseni prerahljane zemlje ponovno premešavati z lopato, ker bi s tem izgubila mnogo vlage. Na pripravljene gredice sejemo in sadimo; zgod-

Prav posebno moramo paziti na novo posajena sadna drevesa, jagode in vrtnice. Najbolje je, ako po temeljitem zalivanju vse drevesni kolobar pokrijemo s kompostom, ki prepreči izhlapevanje vlage.

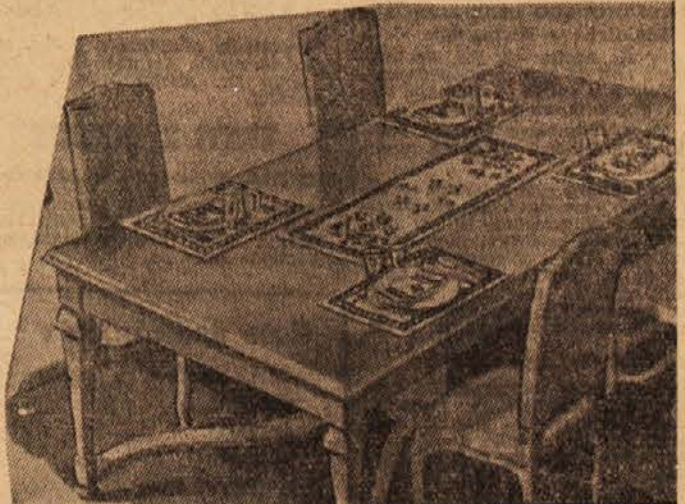
Zdaj je tudi najugodnejši čas za presajanje sobnih lončnic. Vsako leto presajamo le nekatere, n. pr.: pelargonije, begonije, asparagus, medtem ko druge: gumijevce, aspidistro in filodendron presajamo v večletnih presledkih. Vse omenjene lončnice glede zemlje niso občutljive. Dobra vrtna zemlja, ki ji primesimo nekoliko mivke, je najboljša. V primeru, da zemlje nimamo doma, jo lahko kupimo pri vrtnarju, ki jo bo ustrezno zmešal. O. M.

Spomladi kaj radi sedemo na kolo

Preden začnemo kolesariti, moramo dobro poznati vse prometne predpise. Prometna milica je zelo natančna in čisto prav kolesarji zakrivajo prometne nesreče. Prometna milica sicer ne zahteva od kolesark in kolesarjev nekaj nenavadnega, zapomnite pa si nekaj napotkov! Vsako kolo mora imeti dve zavori, zvonček, manjšo oko na zadnjem kolesu ali svetleče vložke na pedalih. Zvečer ali v meglenih dneh mora biti kolo spredaj in zadaj razsvetljeno. Najboljša je lučka, ki je zvezana z dinamom. Za kolesa veljajo enaki prometni predpisi, kakor za druga počasna prometna vozila, da je trola voziti čisto na desni. Prav prekršil teh pravil zahtevajo največ žrtev. Zelo se je razpasla navada, da vozijo kolesarji po najbolj prometnih cestah vstrle. Tudi opozorila prometne milice niso rodila uspehov. Razen vsega zgoraj naštetega, pa mora imeti kolo tudi dobro kľučavalo. Žensko kolo naj ima tudi mrežo, ker s tem preprečimo, da se ne strga obleka.

sedišče na kolesu, na glavi pa imate klobuk s pajčolanom, čevlje z visokimi petami in podobno. Ženska na kolesu je mnogo bolj nesigurna, kakor možki. To pa prav zaradi obleke. Ko vozi, mora paziti na promet, hkrati pa skrbeti za krito, ki kaj rado odkriva kolena. Zato naj si vsaka kolesarka nabavi primerno črno in precej dolgo krito, kadar se vozi v službo ali po opravkih. Za šport in izlete pa si nabavite hlače.

Trdijo, da so najprimernejše in tudi za zdravje najbolj koristne ribiške hlače. To so hlače, ki so se pred nekaj leti uveljavile v svetu in se gajo nekoliko čez kolena. Zadnje leto nosijo nekoliko dalše. Čeprav niso najlepše, niti ne pristojajo vsaki ženski, jih za na kolo priporočamo. Kolikokrat je treba urno stopiti s kolesa, pa se natakemo na krito in že je nesreča tu. Če ne drugega, se raztrga krito ali pa pademo.

Zadnja leta se vse bolj uveljavljajo namizni prtički za vsak pogrlnjek posebej in s posebnim podolgastim prtičkom, ki ga položimo na sredo mize. S tem prihranimo mnogo dela, ker ni treba prati velikih prtov. Operemo samo prtiček, ki se na sredo mize, medtem ko druge lahko večkrat uporabljamo. V našem primeru so prtički iz platna, vzorček pa je izvezen s križnim vbovom. H garnituri sodijo tudi vrecke za prtiče (serviete). Vzorec za križni vboj je našim naročnikom na razpolago v uredništvu proti majhni odškodnini.

Vzorec za prtičke, ki ga pogrnemo na sredo mize.

Obleka je izdelana iz modrega blaga, ki je letos velika moda. Zadaj se zapenja z dolgo zadrgo.

nje zelje, ohrov, gruh, redkvice, kolerabice, cvetačo, novozelandsko špinato, solato in dišavnice. Tudi zgodnji krompir, gladijole in mont-brecije moramo posaditi. Gladijole sadimo nekoliko globlje, da jih kasneje ne polomi veter. Vseh ne posadimo naenkrat, temveč jih sadimo vsaj v štirinajstodnevni presledkih, kakor pač želimo, da bi v poletnih mesecih cvetela.

DROBNI OGLASI

DVOSOBNO STANOVANJE v Postojni ali Mariboru zamenjam za pravilno v Ljubljani. Informacije: »Pisanika« čevlji, Ljubljana, Copenha 24.

ZOBARSKI STOL (Pumpstuh), malo rabljen, nova oprema, prodaja. Naslov v podružnici »Borbe« v Murski Soboti. 1223

MOSKO KOLO, malo rabljeno, znamke »Miele«, prodaja. Tržaška cesta št. 104-d (pri Batistič). 1763

ARHITEKTA ALI GRADBENEGA TEHNIKA z večletno prakso, sprejme v službo Ljudski odbor mestne občine Kočevje. Plača po dogovoru.

STROJNEGA TEHNIKA, s prakso ali začetnika za svoje kvinske obrate potrebuje takoj Splošno gradbeno podjetje »Primorje«, Ajdovščina. Ponudbe dostavite na naslov podjetja. 1172

3 izprašane kurjače
za svoje obrate potrebuje takoj podjetje
»MILOŠ MAMIČ«, ZEMUN
Radnička 1 1718

PREKLICUJEM neresnične besede, ki sem jih govoril o družini Dobnikar. — Bezek Julija, Ljubljana, Stari trg 11. 1224

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR TRBOVLJE sprejme:
2 pravnika
2 ekonomista
1 gozdnega inženirja
1 davkarja
1 strojepisko ki je večša stenografije
1 gradben. inženirja
1 administratorja

V poštev pridejo osebe z ustrežajočo izobrazbo. Plača po uredbi ali eventualno po dogovoru. Kolkovane prošnje z življenjepisom in vsemi dokumenti je vložiti pri TAJNIŠTVU OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA TRBOVLJE

Komisija Okrajnega ljudskega odbora Ljutomer za razpis mesta direktorja Kmetijskega gospodarstva Jeruzalem razpisuje v smislu 89. in 90. člena uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov

mesto direktorja
Kmetijskega gospodarstva Jeruzalem

Pogoji: Agronom z najmanj dveletno prakso v vodstvu podobnih podjetij ali kmetijski tehnik z najmanj petletno strokovno in upravno prakso. Interesenti naj vložijo prijave na Okrajni LO Ljutomer (tajništvo) ter priložijo obširen življenjepis ter potrebna dokazila o strokovni kvalifikaciji in praksi ter dokumente po 19. členu zakona o državnih uslužbenicah. Rok za vložitev prijav poteče 20. aprila 1954.

MEDNARODNI
ZAGREBŠKI VELESEJEM
3.—14. septembra 1954

Uprava Zagrebškega velesejma obvešča interesente za razstavljanje na jesenskem mednarodnem sejmu FLRJ v Zagrebu, da je rok za prijavo do

1. MAJA 1954

Proizvodna in trgovska podjetja opozarjamo, da ima pri razstavljanju prednost blago, ki ga proizvajamo in prodajamo tudi na zunanjih tržiščih, in sicer v količinah, ki prihajajo v poštev za veletrgovino.

Uprava naproša razstavljalce, da takoj izpolnijo prijavnice, vprašalne pole in prijave za vpis v katalog, ker bodo pri dodeljevanju prostora upoštevani le tisti, ki so vse našteje podatke dali o pravem času, medtem ko bodo naknadne in eventualno nepopolne prijave upoštevane samo, če bo ostalo prostora. Interesenti, ki nimajo potrebnih formularjev z vprašanji za podatke, naj takoj sporoče svojo željo, da bi radi razstavljali, in poslali jim jih bomo.

Uprava Zagrebškega velesejma

TOVARNA »LAMA« - DEKANI, STT prodaja

elektro agregat

na benzinski pogon, 15 KWA, z 1500 obratov za istosmerni in izmenični tok v zelo dobrem stanju

CENTRALNA UPRAVA BOLNIC V KOPRU razpisuje mesto za:

ZDRAVNIKA SPECIALIZANTA IZ FTIZEOLOGJE pri sanatoriju za pljučne bolezni v Ankaranu
LABORANTSKEGA TEHNIKA pri sanatoriju za pljučne bolezni v Ankaranu
LABORANTSKEGA TEHNIKA pri bolnici v Piranu
POMOŽNEGA MEDICINSKEGA LABORANTA pri bolnici v Kopru
SEFA PISARNE PRI BOLNICI V KOPRU

Ponudbe je poslati na naslov: CENTRALNA UPRAVA BOLNIC, KOPER.

TOVARNA »TITAN« — KAMNIK sprejme takoj

1 strojnega inženirja
1 ekonomista-komercialista
2 izučena livarja

PONUDBE POSLATI NA UPRAVO PODJETJA

POTREBUJEMO

AKVIZITERJE za prodajo naših izdanj. Pogoji so ugodni. Ponudbe pošljite do 15. aprila 1954 na naslov: Izdavačko podjetje »ZNANJE«, BEOGRAD, pošt. predal 133

ZAVODI »ALEKSANDER RANKOVIČ« - Novi Beograd TELEFON 37-722 in 37-916

kupijo vsako količino

stare strojne litine

CENE PO SPORAZUMU

Ponudbe pošljite nabavnemu oddelku pisмено ali na telefon 37-722 in 37-916, lok. 35 in 74

»SVILA« — MARIBOR sprejme v službo za takojšnji nastop:

mlađe absolvente tekstilnih in kemijskih šol

5 tehnikov tkalskega odseka, 3 tehnike oplemenilskega odseka

Prošnje z življenjepisnimi podatki poslati na upravo podjetja.

NA PODLAGI ČL. 46 UREDBE O USTANAVLJANJU PODJETIJ IN POSLOVALNIC JE DELAVSKI SVET

ZAVODOV »ALEKSANDAR RANKOVIČ«

SKLENIL SPREMENITI FIRMO TAKO, DA SE ODSLEJ IMENUJE

Industrija traktorjev in strojev — Beograd

ker je v njeno osnovno dejavnost vključena tudi proizvodnja traktorjev

Obveščamo potrošnike in poslovne prijatelje, da bomo še nadalje izdelovali spodaj navedene proizvode:

- INDIVIDUALNE STROJE, NAPRAVE Z MEHANIZMOM IN BREZ MEHANIZMA, ZELEDNE KONSTRUKCIJE IN OSTALO OPREMO ZA INDUSTRIJO, RUDARSTVO IN OSTALE GOSPODARSKE PANOGA
- ODLITKE IZ SIVE STROJNE LITINE V VSEH KAKOVOSTIH IN TEŽAH DO 5 TON, PO POTREBI LEGIRANE Z ALUMINIJEM, MANGANOM, KROMOM, MOLIBDENOM IN OSTALIMI FEROLEGURAMI
- KANALIZACIJSKO LITINO PREMIERA 50, 70, 100, 125 IN 150 mm Z USTREZAJOČIMI FAZONSKIMI KOSI
- AMERIKANKE (VPENJALNE GLAVE ZA STRUŽNICE) PREMIERA 130, 190 IN 270 MILIMETROV
- LETEČE KONICE — KONICE MORSE KONUS 3, 4 IN 5
- PLOŠČE ZA RAVNANJE IN GLAJENJE RAZNIH DIMENZIJ
- MOTORNE SKARJE ZA REZANJE PLOČEVINE DO 4mm, DOLŽINE 2m

V svojem obratu v Batajnici opravljamo generalna popravila vseh motorjev z notranjim izgorevanjem do 200 ks.

ZA VSA OBVESTILA SE OBRAČAJTE NA KOMERCIALNI ODDELEK PODJETJA
Telefon 37-722 in 37-916

PODJETJE ZA PRENOS ELEKTRIČNE ENERGIJE »ELEKTROPRENOS« SARAJEVO — BRANKOVA ULICA 1

potrebuje

OBRATNEGA ELEKTROINŽENIRJA z osemletno prakso s sedežem v Sarajevu

ELEKTROINŽENIRJA s triletno prakso ali starejšega elektrotehnika za upravnika trafo postaje 110/35 KV, s sedežem v Zenici

Stanovanje v Zenici zagotovljeno. — Plača po tarifnem pravilniku. — Ponudbe z opisom dosedanjega dela pošljite na gornji naslov.

TRIJE tovariši

ROMAN 44

Sonce se je prikazalo izza oblakov. Široki prameni svetlobe in sence so pokrili dirkalno progo, da je iznenada postala progasta ko tiger. Sence oblakov so se pomikale čez množico ljudi na tribunah. Brnenje motorjev je bilo prodrio nam vsem v kri ko orjaška glasba. Lenz je stopical, jaz sem zgrizel cigareto v kašo. Patrice Hollmannova pa je vohala po zraku ko žrebe zgodaj zjutraj. Samo Valentin in Grau sta sedela mirno in se pustila obsevati od sonca.

Spet je prihrumel mogočni utrip motorjev mimo tribun. Uprli smo poglede v Köstra. Zmajal je z glavo; plašča ni hotel izmenjati. Ko je privozil nazaj, je na času nekoliko pridobil. Bil je tik za tretjim. Tako so drveli v neskončni ravni črti.

»Prekletol« Lenz je napravil požirek iz steklenice.

»To je treniral,« sem dejal obrnjen k Patrice Hollmannovi.

»Pritisniti na ovinku je njegova posebnost.«

»Hočeš tudi ti požirek iz čutare, Pat?« je vprašal Lenz.

Ogorčeno sem ga pogledal. Vzdržal je moj pogled, ne da bi trenil z očesom.

»Rajši čašico,« je odgovorila. »Piti iz steklenice se še nisem naučila.«

»Glej no, glej!« Gottfried je segel po kozarcu. »To so napake moderne vzgoje.«

V prihodnjih krogih se je polje zelo raztegnilo. Braumüller je vodil. Prvi štirje so dobili polagoma tri sto metrov naskoka. Köster je s tretjim hladilnik ob hladilniku izgubil za trubuno. Potne so avtomobil spet pridrveli proti nam. Planili smo pokonci. Kje je bil ostal tretji? Otto je pridrvel sam za ostalima dvema. Tedaj — naposled je pridrvel tudi tretji. Razcefrani zadnji plašč. Lenz se je škodoželjno zarežal; avto se je ustavil pred sosednjo popravilnico. Orjaški monter je klel. Komaj je minila minuta, že je bil avto nared.

Naslednji krogi na klasifikaciji niso ničesar spremenili. Lenz je odložil štoparico in jel računati. »Karl ima še rezerve,« je razglasil potem.

»Bojim se, da jih imajo drugi tudi,« sem dejal.

»Nejeverni Tomaž!« Ošinil me je z uničujočim pogledom. Tudi v predzadnjem krogu je Köster majal z glavo. Hotel je tvegati nevarnost, da plaščev ne bi izmenjal. Saj še ni bilo tako toplo, da ne bi mogli vzdržati. Likli prozorna žival je ležala zdaj napetost nad prostorom in tribunami, ko so začeli avtomobili odločilni boj.

»Primito vsi za les,« sem dejal in čvrsto stisnil ročaj kladiva. Lenz je prijel za svojo glavo. Pahnil sem ga od sebe. Zarežal se je in prijel za ograjo.

Brnenje je naraščalo v bučanje, bučanje v tuljenje, tuljenje v gmenje, v visoko, živigajoče petje na vso moč drvečih avtomobilov. Braumüller je kar preletel ovinek, tik za njim je drvel drugi, ki se je s prah dvigajočimi, škripajočimi zadnjimi kolesi zarežal globlje vanj, zavil bolj na znotraj; najbrž je hotel v ovinku poskusiti švigniti mimo prvega. »Napačno!« je kričnil Lenz. Tedaj

pa je že pridrvel za njim Köster. Brneče se je njegov avto dvignil do skrajnega roba proge, za trenutek nam je zaprlo sapo, videti je bilo, ko da leti čez rob, potem pa je motor zatulil in avto je zdrvel mimo.

»Pognal ga je, kar se le da!« sem vzklilnil.

Lenz je prikimal. »Norec!«

Sklonjeni smo bili daleč čez ograjo in kar drhteli smo od razburjenja, ali se mu je posrečilo prehiteti drugega. Dvignil sem Patrice Hollmannovo na zabojo z orodjem. »Tako vidite bolje! Naslonite se na mojo ramo. Pazite, tudi tega bo na ovinku ujel.«

»Ga že ima!« je vzklilnila. »Ga je že prehitel!«

»Bliza se Braumüllerju! Tri sto vragov, božja strela!« je kričal zdaj Lenz, »res je drugega že prehitel in zdaj se bliza Braumüllerju.«

V oblaku nevihte so pridrveli trije avtomobili izza ovinka in se nam bližali. Kričali smo ko nori, pridružila sta se nam tudi Valentin in mogočni Grauv bas. Köster je imel blazno srečo, drugega je na ovinku prehitel od zgoraj, ker je njegov tekmeč precejeval svoje moči in v ostrejšem loku znotraj izgubil na času. Zdal pa se je Köster ko jastreb pognal za Braumüllerjem, ki je bil iznenada samo še dvajset metrov pred njim in ki mu je začel motor očitno nagajati.

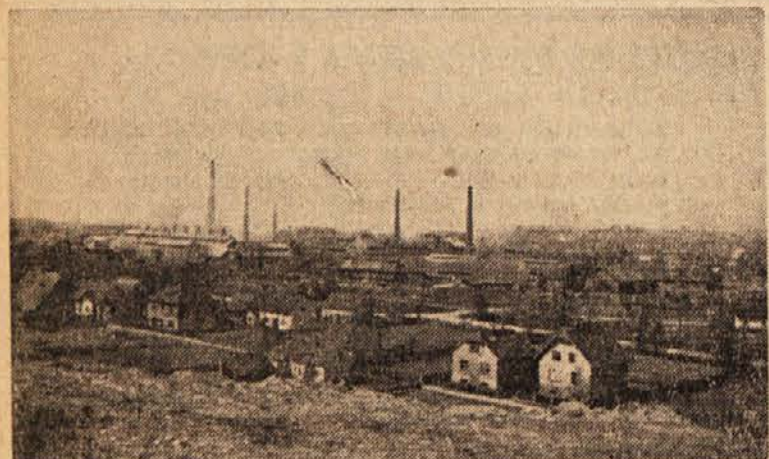
»Le za njim, Otto! Le pritisni! Požri orehotrelca!« smo tulili in mahal.

Avtomobila sta izgubila za zadnjim ovinkom. Lenz je na glas molil in prosil vse bogove Azije in Južne Amerike za pomoč in vihtel svoj amulet. Tudi jaz sem privlekel svojega na dan. Patrice Hollmannova se je naslanjala na svojo ramo, obraz prežeče iztegnjen naprej liki glava figure na galeji.

Sto tisoči milijonov gredo v zrak

Že v juliju bi lahko pridobivali 60 ton žveplene kisline, toda zdaj se je zataknilo pri kreditu za nakup naprav

Dimniki celjske Cinkarne dan in noč bruhaajo v zrak velike količine žveplovega dioksida. Količina uhajajočih plinov se je povečala za dva in pol krat v primerjavi s predvojno proizvodnjo. S starimi napravami za proizvodnjo žveplene kisline ne morejo

Pogled na celjsko Cinkarno

zajeti vseh plinov. Nove moderne naprave, sistema Petersen, bodo stale 250 milijonov dinarjev. Proizvodna zmogljivost novih naprav bo 60 ton žveplene kisline dnevno. Predvidoma bi morala steči proizvodnja v novem obratu julija meseca tega leta. Gradnja naprav napreduje, čeprav drugi del kredita še ni odobren.

Skoraj v vseh večjih industrijskih krajih Slovenije je ozračje vse prej kot zdravo. Posebej to velja za celjsko industrijsko področje, ki je gosto posejano z dimniki in je razen tega še obdano skoraj z vseh strani s hribi, ki ovirajo normalno čiščenje zraka. Zato v Celjski kotlini skoraj vedno leži dim, pomešan s strupenimi plini, ki škodujejo zdravju ljudi, živali in rastlinstvu. V zadnjih petih letih je bila napravljena na tem področju ogromna škoda. Največ strupenih plinov spušča v zrak Cinkarna. Spričo velikih gospodarskih potreb je Cinkarna v prvih povojnih letih povečala proizvodnjo cinka in cinkovih proizvodov za 240 %, zmogljivost pa za 100 odstotkov v primerjavi s predvojno. Vendar vzporedno z zvišanjem proizvodnje cinka in drugih proizvodov niso razširili naprav za žvepleno kislino, ki jo pridobivajo iz žveplovega dioksida. Dragocen plin so morali spuščati v zrak in še vedno ga spuščajo. Zato torej ni čudno, če so pred šestimi leti Celjani občutili v svojih sapnikih in pljučih neprijetne občutke. Gospodinje so zaskrbljeno ogledovale v vrtilkih in na njihov hirajoče poljedelske kulture, sadno drevje, se je pričelo sušiti, nekateri listavci pa so kar sredi poletja zarjaveli. To se ponavlja vsako leto.

opremo in je objekt tik pred dograditvijo. Nekoliko težavnije bo vsekar s kreditom v višini 110 milijonov, ki je potreben za obnovo obrata superfosfata.

Celjski pekarnarji se bodo vključili v socialistični sektor

Celje, 9. aprila. Razen mestne pekarnice je bilo v Celju doslej še več privatnih pekarn, ki pa dejavnosti niso razširile. Zato smo doslej tudi zaman pričakovali kako večje medsebojno konkurenco, ki bi vplivala na izboljšanje kakovosti kruha in pečiva, kakor tudi na cene. Zamisel o združitvi privatnih pekarnskih obratov v novo socialistično podjetje so privatni pekarnarji sprejeli trezno v predarek. Najprej so potekali razgovori na Obrtni zbornici, po čemur pa je začel o tem razmišljati tudi Svet za gospodarstvo Mestnega ljudskega odbora. Na zadnji seji Sveta za gospodarstvo MLO je bilo veliko govora o ustanovitvi novega socialističnega podjetja, v katero bi se vključili vsi privatni pekarnarji. Pekarnarji so se izrekli za vključitev v socialistični sektor, vendar po posebni komisiji prej niso nikakoli nesorišča glede zahtev, ki so jih postavili privatniki. Zadnji seji Sveta za gospodarstvo so prisostvovali tudi lastniki privatnih pekarn. F. K.

„Še tako lisjaka se ujameta“

To je nekaj zgodbe prijateljev B. T. in S. B., ki sta zahrepenela po nočnih avanturah, po gnjati, zajah, denarju itd. Tako sta si ustvarila v jenu in žepu vsiljivi standard dobrih zabav, in konec koncev zapor.

PRVA ŽRTEV — SVINJSKA GNJAT

Noč. Ob sušilnici F. J. v Karunu. V ulici oprezno stopata dve senoci. V bližini zalaja pes. Senoci obstanejo. Napetost traja le nekaj sekund. Prva senoca naposled kot mačka spretno preskoči zaklenjena vrata, druga ostane na straži. Neslišno, podal se odpirajo vrata v sušilnico. Spet nekaj napetih trenutkov. Na zunanjo policno okna sušilnice položijo roke z dolgimi prsti velike svinjske gnjat. Tako sta B. T. in S. B. uspešno končala svoj nočni debut.

POKONČEVALCA ZAJCEV

B. T. in S. B. morata biti velika mesojedca. Ze tako naslednji večer, potem ko sta gnjat komaj poskusila, sta si zaželela ne več suho, temveč presno meso. Počakala sta trde noči. Tokrat je imel izvršno funkcijo S. B. B. T. pa je bil zaščitnik. Njun cilj je bila lesena lopa v Kladozni ulici 18. S. B. je bil takoj v njej. Še hitreje pa je bil velik zajec, ki je spal v lopi, v njegovi vredi. Rezanjat sploh je bil pre-malen. Lisjaka sta sklenila s podhodom nadaljevati in noč pokončeno izkoristiti. Kje so se zajeli? Nos ju je vodil in prišla sta v Cerkevno ulico.

čista in bo prav zaradi takih svojstev neprimerna za transport. Navadno uporabljajo nečisto žvepleno kislino za proizvodnjo umetnih gnojil. Če bi v tovarni razširili obrat za proizvodnjo umetnega gnojila superfosfata, bi ta potrošil vso letno proizvodnjo žveplene kisline (blizu 22.000 ton). S tem bi se povečala letna proizvodnja cenejšega umetnega gnojila za 100 odstotkov (nad 40.000 ton superfosfata letno).

Za naše gospodarstvo bo to pomembna in koristna pridobitev, prav tako pa tudi za prebivalce Celja in okolice, kajti s tem bo odpravljena velika škoda, ki jo na vseh področjih povzročajo strupeni plini. F. K.

Za dvajsetletnico »LJUDSKE PRAVICE«

Vest, da se pripravljala velika proslava obletnice Ljudske pravice v kraju, kjer je pred 20 leti pod izredno težavnimi okoliščinami prišla izhajati, je razveselila vse za vedne ljudi našega območja. S ponosom in vneto se pripravljamo na ta velik praznik, saj bo s tem tudi skrajno severovzhodnemu delu Slovenije dano tisto priznanje, ki si ga po svojem doprinosu k osebošodni borbi naših narodov zasluži.

Se posebno so se ob napovedi te proslave razveselila naša ljudska prosvetna društva, saj se v pripravah za dostojen kulturni program njihovo delo iz dneva v dan izboljšuje, v svoje vrste pa pridobivajo vedno več novih članov. Povsod, kjer so le dani pogoji, so pričeli redno vaditi pevski zbori, ki bodo z izbranim programom za proslavo najprej nastopili na sektorskih kulturnih revijah, ob 60 letnici KUD »Ivan Kaučič« v Ljutomeru pa na okrajnem kulturnem festivalu. To bo nekakša priprava za nastop združenih pevskih zborov na proslavi v Lendavi, kjer pričakujemo nastop približno 800 pevcev iz Prekmurja in Briljane.

Čeprav glede strokovnega kadra v naših društvih zaostajamo za drugimi deli Slovenije, upamo, da bo kakovost nastopa primerena tej pomembni proslavi. Zato bodo v prvi vrsti skrbeli bolj izkušeni pe-

Zadruga v Lovrencu na Pohorju DOBRO GOSPODARI

Dobiček bodo uporabili za investicije, za elektrifikacijo in napredek TVD Partizan

Tudi pri Lovrencu na Pohorju so govorili o lanskoletnem delu tamkajšnje kmetijske zadruge. Med drugim so sklenili, da bo zadruga vzgajala člane in ostale kmetovalce na predavanjih o sodobnem kmetijstvu, sadjarstvu, gozdarstvu in živinoreji, kulturno raven pa bodo izpopolnjevali s prirejanjem iger in drugih kulturnih prireditev.

Kmetijska zadruga je pripravila približno 11 milijonov din dobička. Največ so ga ustvarili s predelavo v poljedelke in gotove

lesne proizvode. Na zadrudni ekonomiji, ki meri skoraj 70 ha površine, so uredili zglede živalno-rejski center s prehodno postajo, na kateri vzdržujejo pet priznanih licenciranih bikov sivorjave pasme. Zaradi degeneracije marijandvorskega goveda so se odločili za sivorjavo govedo, ki je od-pornejše, manj izborno pri krmi in ugodno prenaša podnebnje.

Zaradi slabše letine krompirja in sadja je imela ekonomija 90 tisoč din izgube, z dobro organizacijo dela v lesni industriji pa so odvedli skupnosti 8.031.000 din. Zadruga razvija dejavnost tudi v obratnih delavnih: kovačiji, mesarji, zabojarni, krojačiji in v zidarskotesarskem odseku, ki dela za potrebe članov, v Zemu-nu pa imajo skladišče gradbenega materiala. Brez posredovalcev prodajajo lesne izdelke potrošnikom v Beogradu in okolici Zem-nu. Trgovino in zabojarno so odprli lani in so imeli doslej nad 50 milijonov din prometa.

Zadruga šteje 101 člana, med katerimi je 64 kmetov. Na zboru so sklenili zvišati delež na 3000 din enako za vse člane. Osnovna sredstva je zadruga povečala za 24 milijonov din. Nabavili so traktor s priključki, motorno škroplilnico in več ročnih prevoznih škroplilnic in plemensko živino. Odkupili so tudi bivši hotel Jadran, ki ga preurejajo in name-

ravajo 1. maja izročiti svojemu namenu, s čimer bodo poživili turizem v tem delu Pohorja.

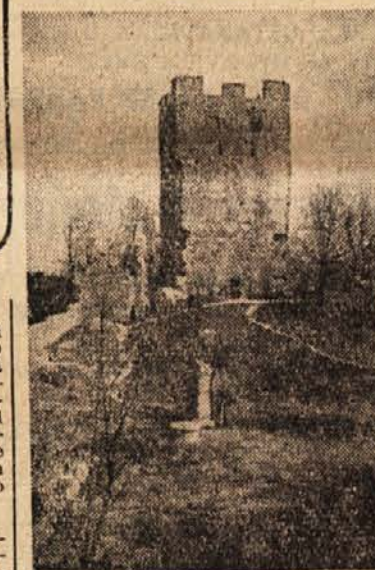
Od dobička bodo 7,5 milijona din porabili za nabavo kmetijskih strojev in dokončno ureditev zadržnega hotela, 800 tisoč din so namenili kot pomoč kmetovalcem pri nakupu umetnih gnojil, semenskega blaga in pri traktor-skem oranju. S 400 tisoč dinarjev bodo podprli elektrifikacijo zaselja Recenjak, prav toliko pa bodo prispevali TVD Partizanu za gradnjo olimpijskega plavalnega bazena in ureditev igrišča za odbojko, košarko in lahkooletletiko.

Zaradi zmanjšane sečnje lesa so sklenili urediti planinske pašnike, da bi povečali donos živinoreje. Na pašnikih bodo izvedli poskusno umetno gnojenje. Sadnosnike so doslej očistili in poškopirali 80 odstotno, vendar so dela še v teku. Članom Kmetijske zadruge daje brezplačno škroplilnice in škropivo do določene višine vrednosti. Za škropljenje so se odločili celo kmetje v višini do 800 m.

Kmetijska zadruga je reševala pereča vprašanja na skupnih sestankih s člani, ki z velikim zanimanjem spremljajo razvoj naprednega kmetijstva. Za dosežene uspehe gre mnogo zaslug delav-nemu upravniku inž. Hrbrnu Pernatu, ki je poskrbel, da upravni odbor ni togo reševal posameznih stvari. Odlikoval se je tudi traktorist Jože Hren, ki je delal v splošno zadovoljstvo. —rej

U Mariboru razstavliali mladi umetniki

Te dni je bila v Mariboru zaključena štirimajstevna razstava del mariborskih modelarjev — dijakov srednje šole, ki jih že več let po vojni vodi in uspešno vzgaja njihov učitelj, profesor Kolbič. Razstava je bila prirejena v izloženem oknu

Na razvalinah nekoč velikanskega gradu celjskih grofov se zopet srečujejo stari in novi obiskovalci z edinimi in večnimi prebivalci grajskih razvalin — kuščarji in martinčki. Pomladansko sonce je zvalilo na plano prve in druge. — Vsako nedeljo se odloči stotine Celjanov in drugih obiskovalcev za prijeten sprehod na Grad. Čez teden je obiskovalcev grajskih razvalin znatno manj. Toda, kdor jih obišče enkrat, pride drugič spet.

Montažno podjetje za hidroelektrarno »Hidromontaža« v Mariboru bo v kratkem začelo izdelovati verige, po katerih je veliko povpraševanje. Verige bodo izdelovale po naročilu v različnih velikostih. Izdelovali bodo tudi kalibrirane verige, ki so potrebne pri montažnih napravah. Računajo, da bodo izdelali iz domačega materiala do 200 kg verig na dan. Njihova proizvodnja bo razbremenila tudi tovarno verig v Leseah, ki sama ne more ustreti vsem potrebam. —r

Skrb za viničarske družine

V Zgornji Ščavnici v mariborskem okoliškem okraju, je posebna okrajna komisija raziskala stanje 25 začasnih nezaposlenih viničarskih družin. Določila jim je v uživanje do 1 ha obdelovalno dopustno zemljo in to po številu družinskih članov. Večina brezposelnih družin bo dobila priložnost zaslužek na kmetijskem gospodarstvu, ostale pa bodo zaposlili pri novogradnji ceste Zloce—Zg. Rožica, za katero je mariborski okrajni ljudski odbor že dodelil potreben kredit. Med letom bodo viničarje zaposlili tudi pri obnovi sadovnjakov in vinogradov. —r

Danes praznujejo v Gabrju na Gorjancih

Elektrifikacija vseh vasi brsniške občine pod Gorjanci je dokončana, z njo pa izpolnjene neštele želje, ki so jih prebivalce tega dela Podgorja gojili med vojno in v vseh povojnih letih. Razen obnove, ki jo bo v nekaterih vaseh treba še podpreti je elektrifikacija Brusnic, Gabrja, Jugorja in ostalih vasi najljepša pridobitev Podgorja v osvoboditvi. Zato so danes povabil v Gabrju mnoge dolenske prvoborce iz let narodnoosvobodilne vojne, prijatelje Podgorja in tovariše, ki so pri elektrifikaciji največ pomagali. Ob desetih dopoldne bo v Gabrju slovesnost, na kateri bodo poročali o storjenem delu in načrtih za nadaljnje gospodarski napredek brsniške občine, spomnili pa se bodo tudi vseh žrtev, ki so jih prav ti kraji prispevali v bojih za osvoboditev domovine. I. K.

Iz Novega mesta

Pred dnevi so začeli v Novem mestu kockati cesto od postojla OLO do železniške postaje v Briljani. Dela vodi SGP Plonir. Mesto bo tako vendar rešeno bista, ki ga je moral dora vlak. Čimprej pa bo treba pomisliti tudi na prepotrebno kockanje križišča pred hotelom v Kandiji in na podaljšek kockane ceste vsaj do Zabjce vsaj in do bolnišnice.

S prostovoljnimi prispevki v denarju, gradbenim materialu, uslugah in z delom raznih delovnih kolektivov, podjetij in sindikalnih društic je bil obnovljen sindikalni dom. Vrednost izvršenih del znaša nekaj nad 1.600.000 din, za kar so največ prispevala podjetja LIP, Železnina, Trg, podjetje OZZ, ROG, tovarna lesnih izdelkov, opekarna Zalog, železničarji, drž. posestvo Kleveč, Avto-prevozniki, Krka, GOP, Plonir, Elektromontažsko podjetje, tekstilna tovarna, Industrija perila, Keramika, Gozdno gospodarstvo in še nekatera podjetja ter manjše sindikalne podružnice. Za končno olajavo doma bi letos potrebovali še približno pol milijona din. Okrajni sindikalni svet upa, da bo s pripravljeno delovnih kolektivov lahko dom v celoti obnovil.

B R A L C I N A M P I S E J O

Zadrudni dom v Radencih naj bi dogradilo Slatinsko podjetje

Dne 4. aprila je bil v Radencih zbor volivcev, na katerem so največ razpravljali o proslavi 20-letnice »Ljudske pravice« in dograditvi zadrudnega doma.

Zadrudni dom v Slatini Radenoh je v ljutomerskem okraju med največjimi, toda ostal je, žal, nedogradjen. Odkar je zgrajba pod streho, delo nič več ne napreduje, ker je zmanjkalo denarnih sredstev. Za dovršitev doma bi bil potreben najmanj desetmilijon-ski dolgoročni in nizkoobrestni kredit, ki ga pa zadruga ne more dobiti. Okrajna zadrudna »veza je zato predlagala, da bi dom prevzelo in še letos dogradilo Slatinsko podjetje. Čeprav tudi Slatinsko podjetje zaradi drugih važnih in nučnih investicij nima na razpolago sredstev za dograditev doma, bo vendar še najlažje najti rešitev v smislu predloga Okrajne zadrudne veze.

V okviru Slatinskega podjetja je tudi završilica. Če doslej za zdravi-ljše Slatina Radenci ni bilo posebnega zanimanja kot za kraj, kjer so manjši kongresi in plenarni sestanki, ni rečeno, da ne bo kraj postal bolj privlačno v bodoče. Že v letošnji sezoni bo Radencih več pomembnih

konferenc. Na nedavnem obnem zboru Društva elektroinženrjev in tehnikov LRS 21. marca v Ljubljani so med drugim predlagali, naj bi bil ob 20-letnici »Ljudske pravice«, ko bo tudi v Ljutomeru gospodarska razstava, v Slatini Radenohi plenarni sestanek društva. Na sestanku bi v obliki referatov »predavanj izmenjali svoje izkušnje o koristni uporabi električne energije v kmečkem gospodarstvu in gospodinjstvu. Ni izključeno, da bi se temu posvetovanju ne priključili še agronomi in inženirji kemije, specializirani za živilsko stroko. Tako konferenca bi bila privlačna za slovensko in jugoslovansko javnost. Vprašamo, katero r slojce v Radencih bi bilo bolj primerno za prireditev te pomembne konferenca, kakor prav za zadrudni dom. Vsako pomembnejše zdravilišče ima posebno poslopje za take in podobne namene, samo Slatina Radenci je nimajo, ker nikakor ni mogla dobiti kreditov za njeno dograditev. I. K.